

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**Az előzetes döntéshozatali eljárás a magyar polgári
perjogban; a jogalkalmazás útvesztői**

Szakdolgozat

Készítette: Kisznyér-Szűrös Orsolya

Rövidítések jegyzéke

EKB, Bíróság	Európai Közösségek Bírósága
EKSz	Európai Közösséget létrehozó szerződés
OIT	Országos Igazságszolgáltatási Tanács
Indoklás	2003. évi XXX. törvényhez fűzött miniszteri általános és részletes indoklása

1. Bevezetés

Ahogy a dolgozat címe is utal rá, a dolgozat témája nem elsősorban az előzetes döntéshozatali eljárásnak, mint közösségi jogintézménynek az átfogó elemzése, teljes körű bemutatása. A dolgozat sokkal inkább azt a célt tűzte ki maga elé, hogy ezen jogintézmény magyar vonatkozásait és az hazai joggyakorlat esetleges problémáit tárja fel. Természetesen a szerző nem tekinthet el magának az eljárásnak a bemutatásától sem, a probléma felvetések megalapozottságához szükséges betekintés biztosítása végett. A dolgozat igyekszik kiemelten kezelni a téma kapcsán felmerült ellentmondásokat, problémákat. A szerző szándéka a feldolgozott irodalom és a saját véleménye alapján ezekre megoldást keresni.

A dolgozat elsősorban a magyarországi joggyakorlat kapcsán szeretne megállapításokat tenni, a szerző ennek érdekében több hazai bíróval készített a téma kapcsán interjút, amely a dolgozatba beépítésre került. Ennek célja egyrészt a jelenlegi helyzet feltárásának még pontosabbá tétele, másrészt a gyakorlatban megjelenő nehézségek megismerése. A téma alapos kifejtésének elmaradhatatlan része az eddigi hazai jogesetek elemző bemutatása is, amire szintén sor kerül a dolgozatban.

1.1. Szerkezeti áttekintés:

A dolgozat igyekszik a klasszikus szakdolgozati felépítést követni abban a tekintetben, hogy a bevezetést követően a jogszabályi háttérrel és a téma miatt annak sajátosságairól igyekszik megállapításokat tenni, majd az eljárás kerül bemutatásra. Ezek után a kapcsolódó problémák kerülnek külön fejezetben tárgyalásra- itt elsősorban, de nem kizárólag hazai nehézségekről esik szó. Külön fejezetet szán a szerző az előzetes döntéshozatali eljárás magyar jogrendszerbe történő beépülésének. Elsősorban ebben a fejezetben kerülnek felhasználásra a fentebb említett személyes kutatás eredményei. A következő fejezet a hazai jogesetek elemző bemutatására vállalkozik. A mű végén pedig az összefoglalásban kerül sor összegzésre és a szerző saját véleményének a megosztására.

1.2. A jogintézmény kapcsán néhány problémafelvetés:¹

A: „Kettős szempontrendszer:”²

Ez a kifejezés azt kívánja összefoglalni, hogy problémákat vet fel, hogy az eljárás egyszerre része a közösségi jognak és a tagállamok jogrendszerének is, amelyen belül a bírósági gyakorlatok komoly eltéréseket mutatnak. Így a nemzeti jogba ágyazottság és a közösségi jog egységes értelmezésének konfrontációja nehézségeket vet fel, amelyet tovább nehezít a dinamikusan fejlődő jogterület állandó változása is.³

¹ A jelen alfejezetben felvetett problémákat csak megemlítem szintjén jelennek meg, a dolgozat későbbi súlypontjaira felhívva a figyelmet- jelen tárgyalásuk a szerző véleménye szerint csak problémafelvetés szintjén szükséges .

² Várnay Ernő: Mikroszkóp alatt az előzetes döntéshozatali eljárás; [Állam és jogtudomány](#), 2004. (45. évf.) 3-4. sz. 342. old.

³ Ezen összeütközések pontosabb elemzésére a dolgozat későbbi fejezeteiben kerül sor.

B: Elnevezési problémák:

Az előzetes döntéshozatali eljárás hazai jogrendszerbe való beépítése már a kezdetek kezdetén komoly nehézségekbe ütközött. Maga az elnevezés sem volt egyértelmű, mivel az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek nincs hivatalos nyelve a nemzetközi szerződésekkel ellentétben, így az sem volt egyértelmű, hogy melyik kifejezést kellene átültetni a hazai jogrendszerbe.⁴

A jogintézmény jellege alapján több megoldás is született a hazai jogtudomány jelentős képviselőinek tollából a 2003. évi XXX. törvény hatálybalépését megelőzően, ami egységesítette az elnevezést. Ezek közül a legjelentősebbek:

- Előzetes határozathozatali eljárás- Kecskés László- Lomnici Zoltán- Maczonkai Mihály
- Előzetes döntési eljárás- Blutman László
- Előzetes döntéshozatali eljárás- Jeney Petra⁵

Az előzetes és döntéshozatali szavaknak a létjogosultsága nem kérdőjeleződött meg egyik hazai jogtudósban sem ugyanakkor arról már eltérő vélemények születtek, hogy döntés vagy határozathozatalról van szó. A magyar jogalkotás az előbbi mellett tette le a voksát.⁶

C: A hazai jogrendbe való beépülés:

Az Európai Unióhoz való csatlakozás kapcsán a Közösségi jog hazai jogba történő átültetése viszonylag sikeresnek könyvelhető el, ugyanakkor egyértelművé vált, hogy a jogalkotással nem tud lépést tartani a jogalkalmazás. A hazai bírúk kapcsán -ha a jogszabályok megismerésére azonnal is volt lehetőségük- egyértelműnek tűnt, hogy a joggyakorlat megismerését és a felmerülő gyakorlati kérdések megválaszolását szervezett segítség nélkül nem tudják megoldani. Ezért jött hazánkban létre a nemzeti tréner program, ami erre a problémára próbál megoldást nyújtani. Érdekes jelenségként figyelhető meg a bírósági szervezeten belül létrejött belső szervezet alakulása és nehézségei, amelyeket a későbbi fejezetek vesznek górcső alá.

⁴ Az itt bemutatott elnevezések áttekintése: Osztovits András: Az előzetes döntéshozatali eljárás legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdései 41-42.old; KJK- KERSZÖV. Budapest 2005.

⁵ Osztovits András: Jogharmonizációs délibáb - megjegyzések a 2003. évi XXX. törvényhez; [Európai jog](#), 2003. (3. évf.) 5. sz. 21-27. old.

⁶ A határozathozatal elnevezést indokolná, hogy ennél az elnevezésnél egy általánosabb megfogalmazásról, míg a döntéshozatalnál az ügy érdekében való döntésről van szó.- Osztovics i.m. 41.old

2. Jogszabályi háttér

Az előzetes döntéshozatali eljárás kapcsán mindenképpen a Európai Közösséget létrehozó szerződés 234. cikke az ami, meghatározza az eljárást. Emellett nem szabad megfeledkezni a kialakult bírói gyakorlatról, amit maga az Európai Bíróság dinamikusan fejleszt munkája során. A tagállami gyakorlat a döntéshozatali eljárással kapcsolatban igen sokféle abban a tekintetben, hogy mely országok miképpen ültették be saját jogrendszerükbe azt. Elméletileg a tagállamoknak csak az eljárási környezetet kell megteremteni a jogintézmény alkalmazhatóságához, ugyanis a bírák előterjesztési joga és kötelezettsége közvetlenül a közösségi jogból származik.⁷ Ugyanakkor már itt érdemes kiemelni azt a jogtudományi álláspontot miszerint a törvényi beépítés felesleges, mivel az EK Szerződésre és az Európai Bíróság Eljárási Szabályzatára közvetlenül is hivatkozhatnak a bíróságok.⁸

A magyar jogalkotás mégis arra az álláspontra helyezkedett -amikor a 2003. évi XXX törvénnyel módosította az 1952. évi. III. Törvényt⁹-, hogy az alapvető intézkedéseken túl három kiegészítő rendelkezést tesz:

- Az eljárás felfüggesztését hivatalból rendeli el
- A fellebbezési jogot szabályozza
- Az előzetes döntés iránti kezdeményezés kapcsán az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium felé ír elő tájékoztatási kötelezettséget.¹⁰

Tehát a 2003. évi XXX. törvény is alapvető fontosságú a hazai előzetes döntéshozatali eljárás szempontjából. A törvény tartalmára és a kapcsán felmerülő problémák elemzésére a dolgozat későbbi fejezeteiben vállalkozik.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozást megelőzően komoly előkészületi folyamatok indultak, meg amelyek között -az előzetes döntéshozatali eljárás szempontjából- kiemelkedően fontos a bíróságokon belül megteremteni azt a szervezetet, amely szakmailag felkészül az felmerülő eseteknél való közreműködésre és bíró kollégáinak, már „helyben” is felvilágosítást, iránymutatást tud adni a kapcsolódó joggyakorlatról. Ennek kapcsán már igen korán -1999-ben- megindult a nemzeti tréner bírák képzése.

Ugyanakkor ezen szervezet pontos körvonalait nem szabályozza törvényi vagy rendeletei szinten a jogalkotó. Az erre vonatkozó szabályok, illetve iránymutatások csak az Országos Igazságszolgáltatási Hivatal (későbbiekben: OIT) 2004. évi 3. számú ajánlásában van közzétéve.¹¹ Az OIT a 1997. évi LXVI.- a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló- törvény 39§ (q) bekezdése alapján¹² bíróságokra kötelező szabályzat alkotására is jogosult. Ebben az esetben a szerző

⁷ Blutman László: EU-JOG a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2004.

⁸ Osztovits András: Jogharmonizációs délibáb - megjegyzések a 2003. évi XXX. törvényhez; [Európai jog](#), 2003. (3. évf.) 5. sz. 21-27. old.

⁹ Ugyanakkor a jogforrási hierarchia kapcsán meg kell jegyezni, a törvényben meghatározott intézmények relatív vá válását, hiszen a belső jog ebben a tekintetben csak kiegészítő jellegű.

¹⁰ Blutman László: Az eljárási törvények újabb módosítása és az uniós jog ; [Európai jog](#), 2003. (3. évf.) 5. sz. 12-20. old.

¹¹ Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács 2004. évi 3. számú ajánlása a bíróságok szervezeti és működési szabályzatához készített minta SZMSZ-ről szóló 1999. évi 3. számú ajánlás mellékletének nemzeti tréner feladataival történő kiegészítéséről

¹² 1997. évi LXVI.- a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló- törvény 39§ q) az igazgatási feladatainak ellátása érdekében jogszabályi keretek között a bíróságokra kötelező szabályzatokat alkot, ajánlásokat és határozatokat hoz, és ezek

véleménye szerint a jogintézmény fontossága indokoltá tenné, hogy ne csak ajánlás szinten legyen szabályozva. Az ajánlás formájában kibocsátott feladatkör meghatározás eredményeképpen a bíróságok szervezeti és működési szabályzataiban más más módon kerül beépítésre a nemzeti tréner bírák jogintézménye. Csak példázó jelleggel kiemelhető, hogy a Heves Megyei Bíróság SZMSZ-ében utalás történik az OIT ajánlásra¹³, ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla SZMSZ-ében szűkebb körben kerül meghatározásra feladatkör, nagyjából csak a tanácsadást, mint fő irányvonalat jelöli ki, de például az ajánlásban meghatározott: „tagállami működéshez szükséges feladatok”-ról nem ejt szót.¹⁴

Ugyanitt kell megemlíteni a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának és Közigazgatási Kollégiumának közös véleményét a tárgyalás felfüggesztésének egyes kérdéseiről, melyben az Európai Közösséget létrehozó szerződés 234. cikkének alkalmazhatósága érdekében a per felfüggesztésének egyes kérdéseire ad támpontokat.

megtartását ellenőrzi.

¹³ A Heves Megyei Bíróság Szervezeti és Működési szabályzata a 2006. évi módosításokkal egységes szerkezetben (<http://www.hevesbir.hu/doc/szmsz.doc>) III. Fejezet (1) bekezdés d) pontja

¹⁴ Fővárosi Ítéltábla Szervezeti és Működési Szabályzata- 2004. III. Fejezet 4§ ,10 §

3. Az előzetes döntéshozatali eljárás menete

Jelen fejezetben a szerző igyekszik röviden bemutatni az előzetes döntéshozatali eljárás menetét. Ebben röviden elemzi a tagállami bíróság előtt folyó eljárás releváns részeit, majd bővebben igyekszik foglalkozni az Európai Bíróság előtt folyó eljárással és végül röviden kitér az Európai Bíróság ítéletének kihirdetése utáni- a már szintén a tagállami bíróság előtt jelentkező eljárási kérdésekre.

3.1 Az előzetes döntéshozatali eljárás megindításának feltételrendszere

A 234. cikk

Az előzetes döntéshozatali eljárás minden nemzeti bírónak megadja azt a lehetőséget, hogy az előtte folyamatban lévő ügygel kapcsolatban olyan kérdéssel forduljon az Európai Bírósághoz, amely egy közösségi jogi norma értelmezésével vagy érvényességével függ össze¹⁵.

Az EK Szerződés 234. cikke értelmében:

„A Bíróság hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

- a) e szerződés értelmezése*
- b) a közösségi intézmények és az EKB jogi aktusainak érvényessége és értelmezése*
- c) a Tanács jogi aktusa által létrehozott szervek alapokmányának értelmezése, ha az alapokmány úgy rendelkezik.*

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére kérheti a Bíróságot, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles a Bírósághoz fordulni”

A 234. cikk az Európai Bíróság és a tagállami bíróság között teremt közvetlen kapcsolatot. A Bíróság előtt folyó eljárás közvetett, mivel nem a fél közvetlenül fordul hozzá, hanem az alapeljárás a tagállami bíróság előtt folyik és a kérelmet a tagállami bíróság terjeszti elő¹⁶. Az előterjeszthető kérdések körét a 234. cikk pontosan és egyértelműen meghatározza, de azok körét a Bíróság joggyakorlata az évek során folyamatosan bővítette. Így az a) pont alatt megjelölt szerződés alatt nem csak az alapító szerződéseket kell érteni, hanem azok módosításait és a csatlakozási szerződéseket egyaránt. Az így megjelölt primer jog mellett a Bíróság joggyakorlatával kijelölte a másodlagos közösségi jog mely részei lehetnek mind az értelmezés, mind az érvényesség vizsgálatának tárgya.

¹⁵ Kiss Daisy: Az előzetes döntéshozatali eljárás akár két évvel is meghosszabbítja a peres eljárást. A polgári perrendtartás legújabb esete az Európai Unióval; [Cég és jog](#), 2003. (5. évf.) 9. sz. 3-6. old.

¹⁶ Várnay Ertnő-Papp Mónika: Az Európai Unió joga ; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2005. 352. oldal

A másodlagos jog körébe tartoznak az EK Szerződés szerinti rendeletek, irányelvek, határozatok, ajánlások, illetve vélemények¹⁷. A rendeletek és a határozatok minden esetben lehetnek előzetes kérdés tárgyai. Az irányelv tekintetében azonban felmerül az a kérdés, hogy azok a tagállam számára rendelkezésre álló átültetési határidő előtt vagy csak utána válnak hivatkozhatóvá¹⁸.

2003. évi XXX. törvény

Az eljárás megindításának feltételeit a tagállamok eljárásjoga határozza meg. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről Magyarországon a 2003. évi XXX. törvény rendelkezik. Amint azt a törvényhez fűzött Általános Indoklásában olvasható:

„A törvény célja az Európai Közösséget létrehozó szerződés 234. cikkén alapuló előzetes döntéshozatali eljárás Európai Unióhoz történő csatlakozásunk időpontjától történő alkalmazhatóságának megteremtése”

Ez a törvény járulékos jellegűnek tekinthető a közösségi jogi normákhoz képest abban a tekintetben, hogy az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének jogát maga a közösségi jog keletkezteti, mégis több szempontból megállapítható a jelentősége, azzal, hogy a jogintézmény hazai jogrendszerbe történő beágyazásának eljárásjogi kereteit biztosítja¹⁹.

A tagállami bíróság előterjesztési szabadsága

Az előterjesztés tekintetében az előterjesztő tagállami bíróság teljes szabadságot kap, sem a közösségi jog, sem a tagállami jog nem tartalmaz formai vagy tartalmi megkötéseket, kivéve a 234. cikkben foglaltakat. A tagállami bíróság rendelkezési szabadsága magában foglalja azt is, hogy a kérelmet bármikor visszavonhatja. A visszavonás oka lehet - a szerző példálózó jelleggel egy-egy jelentősebb esetet említ - hogy megszűnik a jogvita, amely kapcsán előterjesztették a kérelmet, a felek egyezséget kötöttek vagy a felperes elállt a keresetétől. Az előterjesztés visszavonása felé a Bíróság is tehet lépéseket, azzal, hogy jelzi a tagállami bíróságnak, hogy a kérdésre adandó válasz a Bíróság esetjogából levezethető vagy a feltett kérdés tekintetében egy másik ügyben már hozott előzetes döntést. Ezekben az esetekben az előterjesztő bíróság feladata eldönteni azt, hogy az előtte fekvő ügy eldönthető-e a kérdésnek a Bíróság általi megválaszolása nélkül is vagy továbbra is szükségét érzi a kérdés megválaszolásának. Természetesen a tagállami bíróságot az Európai Bíróságnak az előzetes döntésre előterjesztett kérdés visszavonására irányuló kezdeményezése nem köti, de ebben az esetben a Bíróság egyszerűsített eljárás keretében fog határozni²⁰.

¹⁷ EK Szerződés 249. cikkje alapján a rendelet általános hatályú, minden elemében kötelező és valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandó. A határozat címzettjeire nézve minden elemében kötelező. Az irányelv az elérendő célt tekintve valamennyi címzett tagállamot kötelezi, de átengedi a tagállami szerveknek a módszerek és eszközök megválasztásának jogát. Az ajánlások és vélemények nem kötelezőek.

¹⁸ Osztoivits András: Az előzetes döntéshozatali eljárás legfontosabb eljárási és gyakorlati kérdései; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2005. 59-65. oldal

¹⁹ Blutman László: EU-jog a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2003. 340. oldal

²⁰ Blutman László: EU-jog a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2003. 377-379. oldal

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről hozott végzés

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvénybe beemelt új intézmény a 155/A szakaszának²¹ értelmében a bíróság végzéssel fog határozni az előzetes döntéshozatali eljárás megindításának kérelmezéséről és egyidejűleg a per tárgyalását felfüggeszti. A végzés rendelkező része tartalmazza az Európai Bíróságnak feltett kérdéseket és az eljárás felfüggesztését. Az indoklás tartalmazza az előterjesztés alapjául szolgáló tényeket, az ügy iratait és azon indokokat, hogy mi alapján kérte a bíróság előzetes döntés meghozatalát²². A bíróság a kérelemnek az Európai Bírósághoz való kézbesítéssel egyidejűleg az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumot is tájékoztatja. A Pp. 155/A szakaszának harmadik bekezdése szerint az elsőfokú eljárásban az előzetes döntés kezdeményezése ellen van lehetőség fellebbezni, de az erre irányuló indítvány elutasítása esetén nem áll fenn ez a lehetőség. A másodfokú eljárásban azonban a fellebbezési jog mind a két esetben fennáll. A különbség oka abban rejlik, hogy míg az elsőfokú eljárásban a bíróságnak joga az előterjesztés addig a másodfokú eljárásban már mint kötelezettség is jelentkezik.

Az előzetes döntés iránti kérelem alaki követelményei

Az Európai Bíróság a megkereséssel kapcsolatosan nem támaszt alaki követelményt, a tagállam azonban tartalmazhat rendelkezést az előterjesztésre vonatkozóan²³. Ugyanígy nem írja elő a megkeresés indokolását sem, de annak megléte lehetővé teszi az Európai Bíróságnak, hogy megvizsgálhassa hatáskörét és elősegíti az előterjesztett kérdésre adott válasz célszerű megfogalmazását.

Az előterjesztett kérdéssel kapcsolatos követelmények

Az előterjesztett kérdést absztrakt módon kell megfogalmazni. A gyakorlatban ez jelenti a legtöbb problémát, mivel az előterjesztések sokszor nincsenek precízen megfogalmazva és nem érvényesül a világosság és koherencia követelménye. Ennek ellenére az Európai Bíróság nem utasított vissza előterjesztést arra hivatkozva, hogy a megfogalmazás hiányos volt. Ebben az esetben ha szükséges maga fogalmazza át az előterjesztett kérdést. Az előterjesztésről szóló határozathoz mellékelni kell a tényállás azon részleteit, amelynek alapján az Európai Bíróság eldöntheti, hogy a kérdés megválaszolása a 234. cikk értelmében szükséges-e. Az előterjesztés az Unió bármely hivatalos nyelvén történhet, az Európai Bíróság azt lefordíttatja az Unió valamennyi

²¹ A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény

Az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése

155/A. § (1) A bíróság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását az Európai Közösséget létrehozó Szerződésben foglalt szabályok szerint kezdeményezheti.

(2) Az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezéséről a bíróság végzéssel határoz, egyidejűleg a per tárgyalását felfüggeszti. A bíróság a végzésben meghatározza azt a kérdést, amely az Európai Bíróság előzetes döntését igényli, valamint - a feltett kérdés megválaszolásához szükséges mértékben - ismerteti a tényállást és az érintett magyar jogszabályokat. A bíróság végzését az Európai Bíróság számára való kézbesítéssel egyidejűleg tájékoztatásul megküldi az Igazságügyi Minisztérium részére is.

(3) Az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem elutasítása ellen külön fellebbezésnek nincs helye.

²² Blutman László: EU-jog a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2003. 348. oldal

²³ Blutman László: EU-jog a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2003. 347. oldal

hivatalos nyelvére²⁴. A kérdés megengedhetőségének vizsgálatakor az Európai Bíróság a Szerződésben foglalt feltételek meglétére és az esetjogában kialakult feltételrendszerre támaszkodik. A Bíróság azonban nem válaszol egy kérdésre, ha az előterjesztés alapján a szükségesség nem állapítható meg vagy bizonyíték van arra vonatkozóan, hogy a válasz nem szükséges az ítélet meghozatalához²⁵.

„A megfogalmazott kérdésekkel kapcsolatosan azonban néhány követelmény megállapítható:

- nem foglalhatja magában a közösségi jog konkrét esetre történő alkalmazását,
- nem foglalhatja magában a belső jogi norma értelmezését,
- nem kérdezhet rá a közösségi norma és a belső jogi norma összeegyeztethetőségére”.²⁶

3.2 Az Európai bíróság előtti szakasz

Az eljárás megindulása az Európai Bíróság előtt

Az eljárás, a tagállami bíróság által hozott előterjesztési döntések az Európai Bíróság hivatalához való beérkezéstől indulnak el, ekkor történik az ügy nyilvántartásba vétele. Ezt követően kijelölik az ügy előadó bíróját, illetve az eljárásért felelős első főügyészt. Az Elsőfokú Bíróságnak hatáskörébe tartozik a Bíróság Alapokmánya által meghatározott területen az előzetes döntést igénylő kérdések eldöntése, ha azonban úgy ítéli meg, hogy az eset olyan elvi jellegű döntést igényel, amely érinti a közösségi jog koherenciáját és egységét az ügyet átteheti az Európai Bírósághoz. Tekintettel a Nizzai Szerződéshez csatolt Alapokmányra, amely nem tartalmaz olyan területeket, amelyben az Elsőfokú Bíróság dönt, a beérkező kérelmeket az Európai Bíróság dönti el. Maga az Európai Bíróság előtt folyó eljárás két szakaszból áll, egy írásbeli szakaszból és egy azt követő szóbeli szakaszból. A kérelmet a következő címre kell elküldeni:

Cour de justice des Communautés européennes
L-2925 Luxembourg

Az eljárás első szakasza

Az előterjesztést kézbesítik az érdemi per feleinek, a tagállamoknak, a Bizottságnak, illetve a Tanácsnak is ha a Tanács cselekményének hatálya vagy értelmezése kérdéses. A kézbesítést követően két hónapos időintervallum áll az eljárásban részt vevő személyek részére, hogy beadványt nyújthatnak be vagy írásbeli nyilatkozatot tehetnek. Ennek célja, hogy az Európa Bíróság értesüljön a részt vevők jogi véleményéről. Az alapeljárás feleinek megjelenésével és képviselésével kapcsolatban az Európai Bíróság annak a tagállamnak a szabályait veszi figyelembe, amelynek bírósága az eljárást kezdeményezte. Az Európai Bíróság Eljárási Szabályzatának *104a* cikke alapján lehetőség van soron kívüli eljárásra az előzetes döntéshozatali eljárásban is, de még

²⁴ Dr Kincses Attila: Az előzetes döntéshozatali eljárás; Cég és jog, 2002. november 3-5 oldal; 2002. december 33-35. oldal

²⁵ Várnay Ertnő-Papp Mónika: Az Európai Unió joga ; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2005. 365-371. oldal

²⁶ Blutman László: EU-jog a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2003. 358-361. oldal

nem alakult ki olyan gyakorlat, hogy melyek azok az okok, amelyek megalapozzák az Európai Bíróság soron kívüli eljárását.

Az eljárás második szakasza és az egyszerűsített eljárás

Az eljárás második része a szóbeli szakasz, mely az előadó bíró előzetes jelentésével indul. Ez tartalmazza az eljárás állapotát, vizsgálja, hogy szükséges-e a bizonyításfelvétel vagy kell-e egyéb vizsgálat, illetve hogy a jogvitában az Európai Bíróság teljes ülése vagy egy bírói tanácsa határozzon. Bírói tanács abban az esetben dönt az ügyben, ha az előterjesztett kérdés azonos egy olyan kérdéssel, amelyben a Bíróság korábban már döntött, az általánossá vált ítélkezési gyakorlat alapján az ügy eldönthető, illetve abban az esetben, ha nem volt ésszerű kétség az előterjesztett kérdésre adandó válasz tekintetében²⁷.

Arról, hogy bírói tanács járjon el az ügyben az Európai Bíróság közigazgatási ülés keretében teljes ülésen dönt. Itt az esetleges bizonyításfelvétel után az elnök kitűzi a szóbeli tárgyalás időpontját és az addig megtett nyilatkozatokról ülési jelentést készít, melyet kézbesítenek a résztvevőknek. A Bírói tanácsban való eljárásra a Bíróságnak az Eljárási Szabályzat 104(3) cikke ad lehetőséget. Abban az esetben, ha az előterjesztett kérdés tekintetében a fenti feltételek nem állnak fenn, akkor a Bíróság rendes eljárásban jár el²⁸.

A szóbeli tárgyalás csak abban az esetben maradhat el, ha az előterjesztett kérdés nyilvánvalóan egyezik egy az Európai Bíróság által már elbírált kérdéssel vagy ha az eljárásban részt vevők egyike sem kér szóbeli tárgyalást. A szóbeli tárgyaláson a megjelenés nem kötelező és az eljárás nyelve az előterjesztő bíróság nyelve. A tárgyalást a főügyész záróindítványa zárja le, melyben a jogi tartalom és a tényállás tekintetében foglal állást és az Európai Bíróság elé terjeszti az indokolással ellátott döntési javaslatát. A záróindítvány után egy zárt tanácskozás következik, ahol az előadó bíró tervezete alapján az Európai Bíróság részletesen és egyenként tanácskozik a döntési indokokról.

A döntéshozatal, a határozatok formái

Az Európai Bíróság egyszerű többséggel dönt és különvélemény adására nincs lehetőség. Az előzetes döntés formája ítélet vagy végzés.

A Bíróság végzésben hozza meg döntését, ha a kérelemben előterjesztett kérdés

- túl általános vagy hipotetikus,
- megválaszolása az előterjesztés hiányosságai miatt válaszolható meg akként, hogy az a tagállami bíróság számára segítséget nyújtson az ügy elbírálásához,
- nem bíróságnak minősülő szerv terjesztette elő,
- nyilvánvalóan nem kapcsolódik az alapeljárásban hozandó döntéshez,
- nem egy közösségi jogi norma értelmezésére vagy érvényességére irányul,
- a Bíróság ítéletének felülvizsgálatára irányul, illetve ha
- a kérelem nem tartalmaz pontos kérdést.²⁹

²⁷ Blutman László: EU-jog a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2003. 376-377. oldal

²⁸ Dr Kincses Attila: Az előzetes döntéshozatali eljárás; Cég és jog, 2002. november 3-5 oldal; 2002. december 33-35. oldal

Minden egyéb esetben ítéletben hozza meg döntését. Ebben fel kell tüntetni, hogy azt az Európai Bíróság hozta, tartalmaznia kell az eljárásban részt vevők adatait, a beadott kérelmeket, a tényállás rövid ismertetését, az indoklást, hogy hallgattak-e meg főtanácsnokot, illetve a kihirdetés napját. Az ítélet indoklása két egymásra épülő szintet foglal magában: a megkeresés szabályosságának vizsgálatát és az előterjesztett kérdés megvizsgálását. Az ítélet indoklását általában csak az irányadó eljárási nyelven olvassák fel. Csak ez a nyelvi változat kötelező hatályú, de a döntést az összes többi hivatalos nyelvre is lefordítják. Az indoklás után található az ítélet rendelkező része, amelyben az alapügy tényállásának összefoglalása, a vonatkozó nemzeti jogszabályokra való hivatkozás, a nemzeti bíróság által feltett kérdések, a benyújtott észrevételek ismertetése és a feltett kérdésekre vonatkozó válaszok találhatóak³⁰.

Az eljárással kapcsolatosan felmerült költségek

Az eljárással kapcsolatosan mint költség merülhet fel a felek utazásával és szállásával járó költség és a képviseleti költség, ami az írásbeli nyilatkozat, illetve a szóbeli előadás költsége. Az előzetes döntéshozatali eljárás közbenső jellegére tekintettel a költségekről való döntés a nemzeti bíróság feladata, erre vonatkozóan a Bíróság nem hoz döntést³¹. Ezt erősíti meg az Eljárási Szabályzat 104(6)cikke is. Ennek oka, hogy az Európai Bíróság az Eljárási Szabályzat szerint peres eljárásokban rendelkezik a költségekről és az előzetes döntéshozatali eljárás nemperes eljárás jellegéből adódóan a Bíróság ebben a kérdésben nem határoz³².

Az eljárás befejezése

Az eljárás az ítélet nyilvános kihirdetésével fejeződik be, de az ítélet hatályossá válásához szükséges annak kézbesítése is. Az ítélet eredeti példányát lepecsételve a Hivatalban helyezik el és a feleknek a hiteles másolatot kézbesítik³³. Az ítéletet és a főügyész záróindítványát az Európai Bíróságok Határozatainak Tárában közzéteszik.

Az Európai Bíróság ítéletének hatálya a megkereső bíróságra

A Bíróság ítéletéhez az alapeljárásban érintett minden tagállami bíróság kötve van, s a közösségi jogi kérdés tekintetében az értelmezés követése kötelezettségének megsértése szankcionálható³⁴. E főszabálynak tűnő megállapítás alól azonban vannak quasi kivételek. Előfordulhat, hogy a megkereső bíróság arra az álláspontra jut, hogy az előtte fekvő ügy eldöntéséhez nem kell alkalmaznia a kérdéses közösségi normát. A nemzeti bíró mérlegelési körébe tartozik annak megítélése, hogy - a szükségesség elvét szem előtt tartva- alkalmazza-e a kérdéses

²⁹ Blutman László: EU-jog a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2003. 380. oldal

³⁰ Osztoivits András: Az előzetes döntéshozatali eljárás legfontosabb eljárási és gyakorlati kérdései; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2005. 187. oldal

³¹ Az Európai Bíróság Eljárási Szabályzata 77. cikk; Az Európai Bíróság honlapja <http://curia.europa.eu/hu/instit/txtdocfr/txtsenvigieur/txt5.pdf>

³² Dr Kincses Attila: Az előzetes döntéshozatali eljárás; Cég és jog, 2002. november 3-5 oldal; 2002. december 33-35. oldal

³³ Az Európai Bíróság Eljárási Szabályzata 63-68. cikk; Az Európai Bíróság honlapja <http://curia.europa.eu/hu/instit/txtdocfr/txtsenvigieur/txt5.pdf>

³⁴ Kiss Daisy: Az előzetes döntéshozatali eljárás akár két évvel is meghosszabbítja a peres eljárást. A polgári perrendtartás legújabb esete az Európai Unióval; [Cég és jog](#), 2003. (5. évf.) 9. sz. 3-6. old.

közösségi jogi normát. Az, hogy a Bíróság ítélete köti a megkereső bíróságot nem jelenti azt, hogy ugyanez a tagállami bíróság még egyszer ne fordulhatna kérelemmel az Európai Bírósághoz³⁵.

A tagállami bíróság ítélete

A tagállam az Európai Bíróság döntésének megérkezése után az abban foglaltaknak megfelelően dönti el az előtte fekvő ügyet. Mint az már korábban említésre került az Európai Bíróság döntése kötelező hatállyal bír a kérdést előterjesztő bíróságra, így az köteles ennek fényében meghozni a határozatát. A felek az Európai Bíróság határozatával szemben nem élhetnek, de a tagállami bíróság határozata, illetve végzése a nemzeti jog szabályai szerint megtámadható.

³⁵ Osztovits András: Az előzetes döntéshozatali eljárás legfontosabb eljárási és gyakorlati kérdései; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2005. 190-192. oldal

4. A magyarországi problémák - A hazai jogalkalmazás kapcsán felmerült problémák

A dolgozat előző fejezetében bemutatásra került az előzetes döntéshozatali eljárás pontos menete, ugyanakkor a magyar jogba történő beépítés és a hazai jogirodalom jeles képviselői, továbbá a jogalkalmazók által felfedezett problémák kifejtésének a szerző külön fejezetet szentel; hiszen a szakdolgozat témája csak egyrészt az eljárás maga- ugyanakkor már a címben kiemelésre kerül-, hogy az ezzel kapcsolatos „útvesztők” kifejtésére is vállalkozik. A Bevezetésben már említett témák körét tovább bővítve tesz ezen fejezet kísérletet arra, hogy bemutassa a felmerült problémákat.

4.1. Pp. 4§

A Polgár Perrendtartásról szóló törvény 4 §-ban egyértelműen kijelenti a jogalkotó, hogy a magyar bíróságokat nem lehet utasítani és nem köti semmilyen más hatóság döntése vagy fegyelmi határozat. Ebben az esetben az előzetes döntés, amit a Bíróság bocsájt ki értelmezhető kötelezőként, aból a szempontból, hogy a Bíróság nem az ügy érdeméről, hanem értelmezéséről dönt de az ebben foglaltak kötelező hatállyal bírnak az előterjesztő bíróságra. Ennek kapcsán elég lenne ezen dogmatikai probléma feloldásához, ha a Bíróság döntéseit egy külön bekezdéssel kívül helyezné ezen a szabályon a jogalkotó.³⁶

4.2. Időtényező és a felfüggesztés kérdése

Az alapeljárást akár 2 évvel is meghosszabbíthatja az előzetes döntéshozatali eljárás, ami az előző fejezetben tárgyalt, a jogbiztonság érdekében nyitva álló hosszabb határidőknek tudható be elsődlegesen és a tagállamok nyelveinek alkalmazásának továbbá a Bíróság megalapozott döntéséhez szükséges időnek.

A Pp 155/A szakaszának (2) bekezdése előírja, hogy a bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás megindítását elrendelő végzésében a per tárgyalását felfüggeszti. Mint az a joggyakorlatból egyértelműen kikövetkeztethető ez azt jelenti, hogy az alapeljárásban felmerült vita semmilyen tekintetben nem kerül feloldásra, amíg a kérdés nem kerül megválaszolásra a Bíróság által.

Ennek a lehetséges időszakasznak a lerövidítése érdekében rendelkezik úgy a jogalkotó, hogy az elrendelő végzés ellen van jogorvoslati lehetőség.

A tagállamok jogalkotása a felfüggesztés kérdésében sem mutat egységes gyakorlatot. Az Európai Bíróság Alapokmányának 23. cikkének első mondata³⁷ csak az eljárás felfüggesztésének megtörténtéről való tájékoztatási kötelezettséget ír elő a előterjesztő bíróságnak, ami semmiképpen sem értelmezhető felfüggesztési kötelezettségként, de még a felfüggesztés ajánlásának sem.³⁸

³⁶ Mohay György: Az előzetes döntéshozatali eljárás és a polgári perrendtartás (2). A bíróságok az Unió csatlakozás után; [Cég és jog](#), 2003. (5. évf.) 10. sz. 11-15. old.

³⁷ „Az EU-Szerződés 35. cikkének egyes bekezdésében, az EK-Szerződés 234. cikkében, illetve az Euratom-Szerződés 150. cikkében említett esetekben egy tagállam bíróságának az eljárás felfüggesztéséről és az ügynek a Bíróság elé utalásáról szóló határozatát az érintett bíróság közli a Bírósággal”

³⁸ Blutman László: Az eljárási törvények újabb módosítása és az uniós jog ; [Európai jog](#), 2003. (3. évf.) 5. sz. 13. old.

A tagállamok által kialakított alternatívák a következő probléma megoldására a következők:

- Automatikus felfüggesztés. Ennek esetében a hazai joggyakorlathoz hasonlóan, semmilyen érdemi előrelépés nem történik az ügyben az előzetes döntéshozatal ideje alatt. (Pl.: Ausztria),
- A bíróság maga dönt az ügy esetleges felfüggesztéséről, (Pl.: Anglia)
- Az eljárás folyhat az előterjesztés ideje alatt az előterjesztésben nem szereplő jogkérdéseket illetően, (Pl.: Dánia)
- Az előterjesztés ideje alatt nemcsak az eljárás folytatható a „nem érintett” kérdésekkel kapcsolatban, hanem részítélet is hozható. (Pl.: a luxemburgi közigazgatási bíróság)³⁹

A fentebb felsorolt alternatívák egyértelműen mutatják, hogy nem feltétlenül szükséges az alapeljárásoknak felfüggesztése, hanem sok esetben hasznos lehet a jogviták mihamarabbi rendezésének érdekében, hogy egyes jognyilatkozatok és eljárási cselekményekre sor kerüljön, az előterjesztés ideje alatt is. A 155/A szakasz felfüggesztéssel kapcsolatos álláspontját támasztja alá a *Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának és Közigazgatási Kollégiumának közös véleménye a tárgyalás felfüggesztésének egyes kérdéseiről* is.

Összességében megállapítható, hogy a jogalkotó minden esetben kötelezi a bíróságot a felfüggesztésre. A szerző véleménye szerint a tagállamok gyakorlatai közt fentebb felsorolt alternatívák mérlegelése mindenképpen érdemes lenne -ha nem is minden ügycsoport tekintetében. Ennek kapcsán mind a bíróság mérlegelése, mind az előterjesztéssel kapcsolatban nem álló kérdések tárgyalásának folytatása, azzal kapcsolatos részítéletek meghozatalának lehetővé tétele reális alternatívák lehetnek a perek elbírálásának ésszerű időn belüli megtörténtéhez. A bíróság előtt folyó ügy sajátosságaira tekintettel kellene legalább a bírói mérlegelésnek teret adni. Az olyan esetek száma - amelyben a fenti szabályok jelentős előrelépést hozhatnak az ügy lényegesen gyorsabban történő lezárásához,- a szerző véleménye szerint sincsenek túlsúlyban. Ugyanakkor a kisebb arányú esetekben peres félként résztvevők számára a fenti arányszám kevésbé lenne fontos, mint a tény, hogy hónapokkal hamarabb zárulhat le az eljárás.

4.3 Fellebbezés

A témán belül talán ez a legkomolyabb vitákat kiváltó problémakör. Ezzel kapcsolatban a vonatkozó jogirodalom képviselői között is komoly nézetbeli különbségek fedezhetőek fel.⁴⁰

A 2003. évi XXX. törvény által módosított Polgári perrendtartás a 155/A § (3) bekezdésében jelenik meg az a sokak által vitatott szabály, melynek értelmében az előzetes döntéshozatali eljárást elrendelő végzés ellen van helye fellebbezésnek, míg az azt elutasító ellen nincs helye.

³⁹ Blutman László: Az eljárási törvények újabb módosítása és az uniós jog ; [Európai jog](#), 2003. (3. évf.) 5. sz. 14. old.

⁴⁰ *Osztovcics András* arra az álláspontra helyezkedik, hogy a jelenlegi előzetes döntéshozatali eljárással kapcsolatos fellebbezési rendszer több sebből vérzik és alapjában véve elhibázott. *Blutman László* a fellebbezési rendszeren belüli hibák feltárása mellett a különböző bírósági szakaszok eltérő fellebbezéseit helyesli. *Wallacher Lajos és Jeney Petra* állásfoglalása szerint a jelenlegi rendszer jól átgondolt és a helyes jogalkalmazást segíti elő.

Alapvető probléma merült fel azzal kapcsolatban, hogy szükséges-e egyáltalán a fellebbezési jog biztosítása a felek számára, ugyanis a 234. cikkben a bíróságnak saját jogkörébe utalja, hogy döntsön az előterjesztés szükségessége felől.⁴¹

A fellebbezés megindoklását a 2003. évi XXX. törvény indoklása igyekszik alátámasztani az alábbiakkal:

„Előzetes döntéshozatalt kezdeményező végzés másodfokú elbírálása azonban valószínűleg kisebb időtartam alatt elvégezhető, mint amennyi időt az előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása igénybe vesz. Ráadásul a fellebbezés elbírálásának felgyorsítására a magyar bíróságoknak lehetőségük van.”

Ezzel kapcsolatban felvethető, hogy jogalkotó azzal nem számolt, hogy a fellebbezés elutasítása esetén a jogintézmény éppen az ellenkező hatást éri el, mivel az eljárás hosszabbá válik.⁴²

„A fellebbezés lehetőségének, illetve hiányának tudata befolyásolhatja a bíró magatartását. Ha a fellebbezés lehetséges, a döntést könnyebben meghozhatja a bíró, hiszen azt a felek (fellebbezés előterjesztésével) és a felsőbb bíróság kontrollálhatja. Ugyanakkor a fellebbezés kizártsága arra is vezethet, hogy a bíró „biztonságból” inkább előzetes döntésért folyamodik, mivel el kívánja kerülni, hogy a kezdeményezés elmulasztása később az első fokú döntés hatályon kívül helyezéséhez vezessen.”

Ez a felvetés arra enged következtetni, hogy a bírácoknak szüksége van, egyfajta további kontrollra a felsőbb bíróságok oldaláról, tehát a 234. cikkben a tagállami bírácoknak biztosított autonómiára a hazai bírác nem megfelelőek, ami alapján kérdőjelezi meg a hazai bírác felkészültségét.⁴³ Az indoklás következő fordulata pedig azt állítja, hogy a hatályon kívül helyezést megelőzendő „biztonsági” előterjesztések elébe kíván menni a jogalkotó a fellebbezés ilyen szabályozásával. Ez szintén megkérdőjelezi a bírác szakmai hozzáértését. A szerző véleménye szerint, ha még a fellebbezési rendszer szakmai szempontok alapján elfogadhatónak is mondható az ilyen típusú indoklás semmilyen körülmények között sem elfogadható.

„A külön fellebbezés lehetősége mellett szól végül, hogy az előzetes döntés feleslegessé teheti az bizonyítási eljárást, vagy annak egy részét, így célszerű már az első fokú eljárás közben lehetőséget adni az előzetes döntést elutasító végzés másodfokú felülvizsgálatára is.”⁴⁴

Ezzel kapcsolatban a szerző csak annyit állapít meg, hogy az indoklás alapvető logikai hiányosságokkal küzd.

Problémaként jelentkezik továbbá az is, hogy a bíró a végzést a Bírósághoz küldi meg, így az azt a Bíróság elvárásainak megfelelően köteles csak megindokolni, mivel az EKB csak érintőlegesen vizsgálja a kérdés szükségességét. Ennek eredményeképpen a szándékosan kevés előíráshoz kötött eljárást a hazai jogrend- azzal, hogy a felsőbb bíróságon ez fellebbezhető, ami csak a szükségesség

⁴¹ „Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére kérheti a Bíróságot, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést”- 234. cikk- Blumán László: Az eljárási törvények újabb módosítása és az uniós jog ; Európai jog, 2003. (3. évf.) 5. sz. 14. old.

⁴² Osztovcics András: Jogharmonizációs délibáb - megjegyzések a 2003. évi XXX. törvényhez; [Európai jog](#), 2003. (3. évf.) 5. sz. 22. old.

⁴³ Osztovcics András : i. m. 22. old

⁴⁴ A fentebb beékelt idézetekkel együtt: a 2003. évi XXX. törvény részletes indoklása a 4§-hoz

kérdését vizsgálja- jelentősen megnehezíti, túlszabályozza. ⁴⁵ A másodfokú bíróság a döntésével, melyben az előterjesztés iránti végzés elutasításáról dönt, az elsőfokú bíróság mozgásterét is befolyásolja, mivel a Közösségi jog alkalmazhatóságának esetét kizárja és a hazai jog alapján való elbírálásra szorítja azt. ⁴⁶

Ugyanakkor elképzelhető, hogy ez a fellebbezési jog csak azt fogja vizsgálni, hogy az indítvány az alapvető feltételeknek eleget tesz-e⁴⁷. A szerző véleménye szerint ebben az esetben sem indokolt a fellebbezés lehetősége, ugyanis az ilyen típusú szakmai kontroll továbbra is a bírák szakmai felkészültségét kérdőjelezi meg és az alapeljárás hátráltatását eredményezheti.

A másodfokú eljárásban lehetőség nyílik az előterjesztési kérelmet elbíráló döntés megfellebbezésére annak tartalmától függetlenül- ami a Pp. 249/A szakaszában kerül deklarálásra. Ez a megoldás a jogalkotó által követett logikába jól illeszkedik, miszerint szükség van a végzést hozók bírák kontrolljára, de egyéb szempontokból többé-kevésbé ugyanazokkal a kihívásokkal küszködik a jogintézmény, mint az elsőfokú eljárásnál már említettek.

A hazai jogban további ellentmondásos elemként fedezhető fel, hogy az egyfokú eljárások nem kerültek külön szabályozásra, ennek eredményeképpen rájuk az elsőfokú eljárás szabályai vonatkoznak, amelyek értelmében az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelem elutasítása esetén nincs lehetőség jogorvoslatra. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy ezen bíróságokat, mivel az előttük folyó eljárásban nincs lehetőség jogorvoslatra előterjesztési kötelezettség terheli. Amennyiben a fenti kötelezettségüknek nem tesznek eleget, abban az esetben kártérítési felelősség terheli az államot. Ennek fényében kijelenthető, hogy csak egyfajta garanciális elem hiányáról beszélhetünk, míg maga a szabályozás hiányosságokkal nem küzd. ⁴⁸

4.4. A „megküldési kötelezettség” alkotmányossági vetületei

A Pp 155/A szakaszának (2) bekezdésének a második fordulata így szól:

„A bíróság végzését az Európai Bírósághoz való kézbesítéssel egyidejűleg megküldi az Igazságügyi minisztérium részére is.”

Ez a szabály sok alkotmányos kérdést vet fel.

Egyrésztől felmerül a hatalommegosztás elve, mivel ekkor egy kormányzati - tehát a végrehajtó hatalomhoz tartozó - szervnek való megküldésre kerül sor.

Másrésztől komoly aggályokat vet fel, hogy az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium szervezetén belül nem létezik olyan szigorú adatkezelési követelményrendszer, mint a bíróságokon, amely a peres felek adatainak védelmét hivatott garantálni. Ugyanakkor a Minisztériumban lehetőség nyílik a tényállási elemek és a személyes adatok összekapcsolásához, ami esetenként komoly hátránnyal járhat- felmerülhet a peres fél által nyilvánosan nem vállalt szexuális beállítottság, vallási nézet stb. ⁴⁹

⁴⁵ Osztovcics András: i.m. 23. old

⁴⁶ Blutman László: EU-JOG a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK- KERSZÖV. Budapest 2004.

⁴⁷ Blutman László: Az eljárási törvények újabb módosítása és az uniós jog ; Európai jog, 2003. (3. évf.) 5. sz. 16. old.

⁴⁸ Varjú Márton: Blutman László: Az előzetes döntéshozatal; [Jogtudományi közlöny](#), 2005. (60. évf.) 1. sz. 47. old.

⁴⁹ Czuczai Jenő: A Pp. 155/A. §-a által szabályozott előzetes döntéshozatal kezdeményezése iránti eljárás a magyar alkotmányosság rostáján ; Magyar jog, 2005. (52. évf.) 9. sz. 549-553. old.

A 2003. évi XXX. törvény indoklása erre a jogintézményre is ad magyarázatot, ugyanakkor ennek a helytállósága ismét megkérdőjelezhető. „...lehetővé teszi egyrészt az uniós/ közösségi jog és a belső jog esetleges összeütközése esetében a szükséges jogalkotási lépések megtételének kezdeményezését, másfelől hosszabb időt biztosít a feltett kérdésekkel kapcsolatban az Európai Bíróság eljárásában a tagállamoknak biztosított észrevételezési jog gyakorlásához szükséges kormányzati álláspont kialakítását megelőző szakmai előkészítéshez.”⁵⁰

A jogalkotási lépések szükségessége megkérdőjelezhető, hiszen a hazai jogalkotó, hogyan tudna arról dönteni, amit a Bíróság még nem bírált el.

Az észrevételezési jog gyakorlására nyitva álló határidő pedig az EKB Eljárási Szabályzata értelmében akkor kezdődik, amikor a Bíróság minden tagállam kormányának hivatalból megküldi az elrendelő határozatot.⁵¹ A szerző véleménye szerint a jogalkotó ebben az esetben is egyfajta túlzott óvatosságról tesz tanúbizonyságot, amelynek keretében görcsösen törekszik az eljárást olyan keretek közé szorítani, amelyben a döntések mindig többszörösen kerülnek ellenőrzésre. Ez egyrészt feleslegesnek tűnhet, másrészt több jogszabályba ütközik.

4.5. Az előterjesztési kötelezettség kérdése

Az Európai Közösséget létrehozó szerződés 234. cikkének (3) bekezdésében foglalt kötelezettségről van szó, melynek értelmében: „Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles a Bírósághoz fordulni.”

Jelen szabály értelmezésekor általános kérdésként szokott felmerülni, hogy a tagállam az absztrakt vagy a konkrét elméletet tekinti irányadónak. Erre a hazai joggyakorlatban is szükség van mivel a jogalkotó nem mondja meg, hogy mely bíróságok esnek ezen körön belülre. Ebben a kérdésben a hazai joggyakorlat és jogtudomány is egységes álláspontot látszik elfoglalni, miszerint a konkrét elmélet fogadható csak el. Ezen elmélet értelmében nem az számít, hogy az adott bíróság ítélete ellen létezik-e jogorvoslat, hanem hogy a konkrét ügyben van-e lehetőség jogorvoslat igénybevételére.⁵²

A gyakorlat úgy tűnik arra az álláspontra helyezkedik, hogy a másodfokon folyó eljárások kapcsán már előterjesztési kötelezettség fennállásáról van szó. Mivel az Indoklásban azt az álláspontot fejt ki a jogalkotó, hogy mivel a másodfok döntése rendes jogorvoslattal nem megtámadható, így ebben az esetben szükség van a jogintézmény alkalmazására. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a 234. cikk semmilyen hasonló megkülönböztetést nem tesz.⁵³ Ez az okfejtés azt eredményezhetné -a szerző véleménye szerint-, hogy elsősorban a Legfelsőbb Bíróság és a másodfokon eljáró bíróságok azon köre, amelyek eljárása esetében a felülvizsgálat objektíven kizárt a Pp. 271§ értelmében tartozna ebben a körbe, ami a jogintézmény garanciális jellegének érvényesülését nagy mértékben csökkentené.

⁵⁰ 2003. évi XXX. törvény részletes indoklása a 4§-hoz 6. pont

⁵¹ Osztovits András: Jogharmonizációs délibáb - megjegyzések a 2003. évi XXX. törvényhez; [Európai jog](#), 2003. (3. évf.) 5. sz. 27. old.

⁵² Kiss Daisy: Az előzetes döntéshozatali eljárás akár két évvel is meghosszabbítja a peres eljárást. A polgári perrendtartás legújabb esete az Európai Unióval; [Cég és jog](#), 2003. (5. évf.) 9. sz. 3-6. old.

⁵³ Osztovits András: Az előzetes döntéshozatali eljárás legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdései; KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2005.

A szerző meg kívánja említeni, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kapcsán problémaként szokott kiemelni az időbeli hatály, a Bíróság döntésének erga omnes hatálya és az acte clair, ugyanakkor ezek kapcsolódása a hazai joggyakorlathoz igen csekély. Ezen problémáknak nagy figyelmet szoktak szentelni a téma kapcsán - mind a hazai, mind a külföldi jogirodalomban - ugyanakkor a szerző véleménye szerint, ezek nem a magyarországi előzetes döntéshozatali eljáráshoz kapcsolódnak szorosan, tehát a fenti- és a hasonló típusú témák tárgyalása a dolgozatban annak témájától való eltávolodást jelentene és nem szolgálná a címben megjelölt téma alaposabb körüljárását.

5. Nemzeti tréner bírák⁵⁴

A bírósági portálon a nemzeti tréner bírák menüpont alatt kerül azon személyi kör pontos meghatározására, akik a címben említett státuszt töltik be. A bevezetésben írt mondat talán, ami pontosan összefoglalja funkciójukat és szerepüket:

„A nemzeti tréner tevékenységüket kizárólag a bíróságok érdekében fejtik ki, csak bírák és igazságügyi alkalmazottak fordulhatnak hozzájuk. A nemzeti tréner bírák a közösségi jogot nem értelmezik, a nemzeti bíró előtt folyamatban lévő ügyben iránymutatást nem adnak, hanem tanácsadói szerepet játszanak.”⁵⁵

Már ez az idézet is jól körvonalazza az intézmény lényegét, ugyanakkor a szerző a dolgozat egyik súlyponti feladatának tartja, hogy pontos képet adjon a tréner bírák képzéséről, feladatáról, munkájáról és a köztük lévő információáramlás csatornáiról és milyenségéről is.

A nemzeti tréner bírák szervezete a hazai bírósági rendszerben az egyik legfiatalabb csoportja.

Az elnevezésük az évek során változott, voltak EU-tréner bírák, tréner bírák és most a legfrissebb elnevezés szerint nemzeti tréner bírák. Ezen elnevezési problémát- az előzetes döntéshozatali eljáráshoz hasonlóan egy jogszabály oldotta fel.⁵⁶

Jelen fejezet a későbbiekben a kutatás alapjául használt kérdéssor alapján igyekszik érinteni a kapcsolódó kulcsfontosságú témákat. A szerző által összeállított kérdéssort igyekezett különböző városokban dolgozó nemzeti tréner bíráknak feltenni- igaz ez csak egy esetben járt sikerrel- , így nemcsak a bírósági szervezeti, hanem az ország területi megoszlását is figyelembe véve széles látószöveget biztosítani kutatásában.

A kérdéseimet az alábbi bíráknak tettem fel:

- Szolnokiné Dr. Csernay Krisztina (Szeged Munkaügyi Bíróság);
- Szöllősiné Dr. Tóth Zsuzsa (Szeged Munkaügyi Bíróság);
- Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin (Szegedi Ítéltőtábla);
- Dr. Lichtenstein József (Szeged Városi Bíróság);
- Dr. Szűcsné Dr. Vida Ágnes (Szabolcs Szatmár Megye Megyei Bíróság).⁵⁷

⁵⁴ A dolgozat jelen fejezetében pontosan nem hivatkozott állítások az interjúkból kapott információkon alapulnak. A bíró minden esetben történő megnevezése- mivel sok esetben hasonló válaszokat kapott a szerző ezért bírák folyamatos megjelölése- töredezté tenné a dolgozatot, ezért a szerző ettől eltekint. Ugyanakkor fontos itt is megjegyezni, hogy a személyes kutatás útján megszerzett információk, azon része, amely nem csak véleményeket tartalmaz az a rendelkezésre álló jogirodalommal történt egyeztetés után került a dolgozatba.

⁵⁵ Nemzeti tréner címmű cikk, szerző nincs megjelölve
http://www.birosag.hu/engine.aspx?page=birosag_search

⁵⁶ Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács 2004. évi 3. számú ajánlása a bíróságok szervezeti és működési szabályzatához készített minta SZMSZ-ről szóló 1999. évi 3. számú ajánlás mellékletének nemzeti tréner feladataival történő kiegészítéséről

⁵⁷ A felsorolásban szereplő bíráknak ezúton is szeretné a szerző megköszönni azt a magas szakmai színvonalú segítséget, amit a szakdolgozati téma körüljárásához nyújtottak.

A pontos kérdéssort a mellékletben kerül csatolásra. A bírák által adott válaszokat összességében értékelem, illetve ahol jelentős eltérés tapasztalható az adott válaszokban ott külön-külön kerül kifejtésre az egyes bírák álláspontja.

A nemzeti tréner bírák intézményének kialakulása, a képzés sajátosságai

Az első kérdések arról érdeklődtek, hogy hogyan értesültek a bírók a nemzeti tréner bíróvá válás lehetőségéről. Az erre kapott válaszok alapján egyértelműen megállapítható, hogy az OIT pályáztatási rendszere homogén képet mutat az ország több területén. Az OIT több felhívás keretében kívánt olyan bírákat toborozni, akik affinitást éreztek ahhoz, hogy az európai unió jogával ne csak önszorgalomból foglalkozzanak, hanem egy olyan pozíciót is betölthessenek, amelynek keretében elősegíthetik bírótársaik számára a közösségi jog alkalmazását. A feltételek tekintetében az egyes felhívások alkalmával némi enyhítés tapasztalható, ugyanis míg az első közzététel alkalmával a szakmai gyakorlat mellett középfokú nyelvvizsga meglétét írta elő a pályázat, addig a későbbiekben már csak a megfelelő nyelvismeret volt a feltétel, ezzel is lehetőséget kínálva azon vállalkozó bírák számára akik inkább egy adott nyelvben való jártasságukat tudták felmutatni, de ennek dokumentációjára még nem került sor. A kiírásban az európa jogi jártasság is ki volt kötve feltételként, amelyet a bíráknak igazolni kellett. A hazai jogi oktatási rendszert figyelembe véve, nem meglepő, hogy ez igen nehezen teljesíthető feltételnek bizonyult, mivel erre nem minden bírónak volt lehetősége, ugyanis a Szegedi Tudomány Egyetemen illetve az Eötvös Lóránt Tudomány Egyetem által indított posztgraduális képzéseket az európai unió jogával kapcsolatosan. Ezek a képzések csak 1997-től indultak és 5 szemeszteren keresztül tartottak -tehát pályázat kiírásának idejére végzetek száma sem volt jelentős- de a végzett bírák aránya szinte elenyésző volt. Ennek eredményeképpen a pályázati kiírás ilyen tekintetben is kevésbé szigorúan lett megfogalmazva a későbbi felhívások alkalmával. Szakmai gyakorlat is szerepelt a feltételek között, de ez 3 év bírói gyakorlattal való rendelkezést jelentett. A pályázati kiírást az OIT Bírósági Közlönyben tette közzé és a jelentkező bírák számára egy néhány kiadványból álló csomagot küldött el, ami később alapját képezte egy kisebb vizsgaszerű felmérésnek. Így a kiválasztott bírák számára 1999. ősztől elindult képzés keretében 2-3 éven át intenzív kurzusok összessége alapozta meg a tréner bírák szakmai felkészültségét. Ezt követően évente -esetlegesen évente több alkalommal- „szinten-tartó” jellegű képzések lettek megszervezve. Ami a képzéseket illeti a PHARE programot a közösség 1989-ben indította el. Ennek célja, hogy a támogatásban részesülő országokat segítse az EU tagság elnyeréséhez szükséges feltételek kialakításában, ennek volt egy „twinning” elnevezésű programja, amelynek keretében a magyar szakemberek számára teremtettek lehetőséget arra, hogy felkészüljenek a közösségi joggal kapcsolatos minden feladatra, ezzel is elősegítve majd az intézmények működését. Az intézményfejlesztési programok segítették a közösségi joganyag átvételét, mely a képzés mellett a megfelelő eszközökkel való ellátást is magában foglalta. A twinning program keretében egy magyar szerv a egy a hozzá hasonló feladatot ellátó tagállami hivattal kötött együttműködési megállapodást, melynek keretében ez a hivatal küldött egy vagy több munkatársat Magyarországra, hogy a magyar szakembereket megfelelően felkészítse. Hazánk

1990-2003 között összesen közel 1.487 milliárd euró értékben írt alá pénzügyi megállapodást. A Phare korszak 2006-ban ért véget Magyarországon⁵⁸.

E képzést Donat Ebert vezette, mint koordinátor. Az aktív kurzusok döntő többségére Magyarországon került sor. A hazai egyetemek oktatói mellett más tagállamokból érkező szakemberek is tartottak előadásokat. A program keretein belül külföldi helyszíneken is történt oktatás -ennek keretében eljutottak többek között a német alkotmánybíróságra, Strassbourgba az Európai Parlamentbe és Luxemburgba az Európai Bíróságra. A képzés ugyanakkor semmilyen vizsgáztatási rendszerrel nem társult és végzettséget sem biztosít a nemzeti tréner számára.

A képzés végeztével a szakmai színvonal fenntartására és az ismeretek aktualizálására az OIT szervezésében- a központi képzési program keretében- évente legalább egy alkalommal, kötelező jelleggel minden bíró számára egy 2-3 napos konferencia . Ezen kívül a nemzeti tréner bírók számára létezik olyan oktatás is, amely nem szerepel a központi oktatási tervben és ezek mellett számos a közösségi jogot érintő konferencia kerül megrendezésre, ahol a nemzeti tréner bírók értesülhetnek a legfrissebb anyagokról.⁵⁹ A nemzeti tréner bírók képzése 2003 őszére ért véget és a majd 60 főből álló nemzeti tréner bíró csoport létrehozta a Nemzeti Trénerbírók Magyarországi Egyesületét. Ennek célja alapvetően az egymás tájékoztatása, egy közvetlen kapcsolat kialakítása a nemzeti tréner bírók között és nem utolsósorban évente legalább egyszer egy konferencia megszervezése, ahol szintén a szakmai fejlődést kívánják előmozdítani.

A nemzeti tréner bírók feladata, munkája a gyakorlatban:

Mint az már a jogszabályi háttér című fejezetben feltüntetésre került a nemzeti tréner feladatai csak az OIT által kibocsátott 2004. évi 3. számú ajánlásban vannak összefoglalva, aminek a kötelező ereje igencsak megkérdőjelezhető. Tehát a bírók feladata és munkája eltérő lehet, egyrészt az egységes szabályozás, másrészt az ország különböző területein felmerülő kérdések száma, minősége miatt is.

Annak ellenére, hogy nem minősül kötelezőnek az említett OIT ajánlás a szerző véleménye szerint mégis ez a zsinór mértéke annak, hogy a jelenlegi bírói társadalom milyen feladatokat képzel a nemzeti tréner bírók számára.

Ebben az ajánlásban elsősorban a: „jogi tanácsadás a bírók és igazságügyi alkalmazottak részére”⁶⁰ van megjelölve mint elsődleges feladat. Ugyanakkor támpontokat ad, hogy oktatói, képzési tanácsadás kapcsán milyen feladatok hárulnak a bíróra. Továbbá a közösségi és uniós politikák szakértői csoportjaiban való részvételt is előírja. Megfogalmaz egy általános kötelezettséget a joggyakorlat fejlődésének követésére és az információ áramlás biztosítására fórumokat jelöl ki.

⁵⁸ Előcsatlakozási Alapok, szerző nincs feltüntetve- Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapja http://www.nfu.hu/elocsatlakozasi_alapok

⁵⁹ Az országos igazságszolgáltatási tanács elnökének tájékoztatója a bíróságok általános helyzetéről és az országos igazságszolgáltatási tanács igazgatási tevékenységéről 2002. január 1- 2002. december 31.; Bírósági Közlöny melléklete; HVG ORAC Lap-és Könyvkiadó Budapest 2003. 69-71. oldal

⁶⁰ Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács 2004. évi 3. számú ajánlása a bíróságok szervezeti és működési szabályzatához készített minta SZMSZ-ről szóló 1999. évi 3. számú ajánlás mellékletének nemzeti tréner feladataival történő kiegészítéséről

Arra a kérdésre, hogy milyen teherrel jár e pozíció betöltése igen eltérő válaszokat kaptam. Alapvetően arra hivatkoztak a bírók, hogy mivel nem mindennapos az ilyen kérelmek előterjesztése, ezért nem jár akkora plusz teherrel mint az a jogintézmény összetettségéből következhetne. Volt, aki megemlítette, hogy annak ellenére, hogy nincs egységes szabályzat, ami rájuk vonatkozna- lásd fentebb-, s amiben egzakt módon le lenne írva, hogy mi is a feladatuk, számtalan teendővel jár, mivel nagyon sok időt igényel, hogy feldolgozzák csak a legnagyobb jogeseteket és a bírói gyakorlatot. A világossá vált az interjúk alatt a szerző számára, hogy vannak a tréner bírák között olyanok, akik talán mintha másra számítottak volna és emiatt a szakmai érdeklődésük és a felkészülés intenzivitása csökkent volna az oktatás befejezése és az előzetes döntéshozatali eljárás gyakorlati megjelenése óta. Ugyanakkor jelentős számban képviseltetik magukat olyan bírák is, akik napi szinten figyelemmel kísérik az Európai Bíróság munkáját és részletesen foglalkoznak az ott folyamatban lévő ügyekkel.

Információs hálózat:

A jogintézmény technikai háttérének egyik igen komoly hiányossága, hogy nem áll a bírók rendelkezésére egy közvetlen adatbázis, amellyel több információhoz juthatnának egy egy jogeset kapcsán. Ez azért is érthetetlen a szerző számára, mivel a bíróságokon jelenleg is működő számítógépes hálózat teszi lehetővé az egyes bíróságok közötti együttműködést és az adatbázisok elérhetőségét. Ennek a rendszernek a közösségi joghoz kapcsolatos adatbázisának megteremtése komoly előrelépés lehetne a joggyakorlat fejlesztésében. Az ajánlásban megjelölt bírósági portál (<http://unio.birosag.hu>) működéséről a bírák nem számoltak be, ezért a szerző feltételezi, hogy ez alacsony határfokkal működhet. Ugyanakkor a technikai háttér kapcsán nemcsak a bírósági számítástechnikai rendszerek hiányosságairól kell említést tenni, hanem, hogy más alapvető gondokkal is küzdenek a bírák, például nincs minden bírónak saját személyi számítógépe és nincs egy a bírók részére kialakított európai uniós joggal foglalkozó adatbázis. Ugyanakkor a nemzeti trénernek elkötelezettségét mutatja, hogy az egységes szabályozás hiányának ellenére, működik egy a nemzeti tréner bírók számára kialakított belső levelezés, ahol egy személy kiemelten csak az Európai Bíróság tevékenységével foglalkozik és minden az Európai Bíróság munkájával kapcsolatos anyagot közvetít a nemzeti tréner bírákhoz.⁶¹ Ezen a levelezési rendszeren keresztül bonyolítják le a központi képzés körébe nem tartozó konferenciák megszervezését illetve minden egymás munkáját érintő kérdéseket. Ebből a szempontból nagyon hasznos lehetőségnek tartom ezt a formáját a közvetlen kapcsolatot tartásnak.

A területi és szakmai megoszlásból származó sajátosságok

A bíróságok hivatalos portálján közzétett Magyarországon jelenleg is működő nemzeti tréner bírók listája, ami több szempontból is változatos képet mutat.

Az első, hogy nincs számszerű egységes megoszlás a megyék tekintetében, tehát van ahol csak 2 nemzeti tréner bíró van, illetve található olyan megye, ahol 5 ilyen bíró tevékenykedik.

Tovább árnyalja a helyzetet, hogy a bírák referendája is igen változatos, ami alapján megállapítható, hogy a bírák kiválasztásakor inkább a szükségszerűség és a mennyiségi elvárások

⁶¹ Ezt a levelezési listát az ajánlás is említi, ugyanakkor ennek a konkrét működését nem szabályozza

játszottak elsődleges szerepet, nem pedig a kialakuló struktúra koherens mivolta. A az interjúk kapcsán azzal kellett szembesülnöm, hogy több bíró is kifejtette, hogy amikor a pályázatokat kiírták az elsődleges cél - az intézmény létrehozása - mellett már kevesebb energiát fektettek egy esetlegesen kisebb létszámú de jobban átgondolt szervezet kiépítésére. Mégis tapasztalható, hogy létezik egyfajta tipizálás, csoportosítás a nemzeti tréner bírák között. Bár ezen csoportokhoz a csatlakozás a bírák saját döntése alapján történt. Egy 2005. évi belső levelezésből kapott szemelvények alapján a szerző betekintést nyerhetett ebbe a csoportosításba, amiben 9 csoport felállításáról esik szó. A következő csoportok szerepelnek:

- általános és intézményi ügyek a polgárok Európája;
- a munkaerő szabad mozgása;
- versenypolitika és fogyasztóvédelem;
- tőke szabad mozgása és vállalkozások joga;
- belső piac, vámunió, adózás;
- szabadság, biztonság és jog térsége;
- az Európai Bíróság döntései;
- Europol és Eurojust;
- EKTB;
- oktatói feladatok címmel lett ellátva, s ebben majd minden bíró szerepel.

A nemzeti tréner alsófokú bíróságokon való jelenlétének csekély mivolta - az interjúk tanúsága szerint - azzal indokolható, hogy a bíróságok átszervezésével, az ítélőtáblák létrehozásával és az ebből következő előmeneteli lehetőségek miatt a csatlakozáskor még nagyobb létszámot képviselő, de mára már többségében a megyei bíróságokon, illetve az ítélőtáblákon dolgoznak a tréner bírák. Ugyanakkor az „utánpótlás” kérdése nem tisztázott, mivel - az már a dolgozat korábbi részeiben is kifejtésre került - a jogintézmény tisztázatlansága és az erre vonatkozó kötelező jellegű szabályok hiánya nem ad pontos útmutatást, hogy milyen keretek között, milyen pályázati rendszerrel és a hierarchián belül milyen fokon elhelyezkedő bírák közül kellene a későbbiekben a létszámot emelni, illetve a tréner bírák számának csökkenése esetén pótolni. Az interjú készítésére tett kísérletek kapcsán a szerző is találkozott olyan esetekkel, amikor az adott nemzeti tréner bíró munkaviszonya megszűnt. Jelen kérdés tisztázatlansága is jól példázza, hogy szükség van pontos egy pontos szabályozás kialakítására, amelyben a jogintézménnyel kapcsolatos ilyen és egyéb irányú problémák egyértelmű orvosolásra kerüljenek. Az intézmény létrehozásakor -több bíró véleménye szerint- a nemzeti tréner alapvető feladatákként a közösségi jog beható ismerete és annak gyakorlati kérdéseiben való jártasság volt az elvárás, ugyanakkor mára ez már minden bíróval szemben általános elvárásként fogalmazódik meg a bíróság vezetői oldaláról. Természetesen a bíróságokon kialakult eltérő gyakorlatokból kifolyólag az egyes nemzeti tréner munkájának jelentősége és értékelése eltérően alakul, ezért nem alakítható ki egységes vélemény azzal kapcsolatban, hogy maga a jogintézmény szükségesség fennáll-e a jövőre tekintettel, de semmiképpen sem fogadható alternatívaként a pozíciót betöltő bírák „kikopásának” kivárása és az utánpótlás hiányának eredményeképpen a nemzeti tréner pozíció lassú megszüntetése. A szerző véleménye szerint az intézmény megfelelő szabályozás mellett komoly hatékonysággal bírhat,

amennyiben a területi, ügymegosztási és szakterületek szerinti szempontrendszer kialakításával egy kevésbé ad hoc jellegű szervezet létrehozására kerülne sor. Ennek keretében a pozíció hivatalossá tétele és az ehhez társuló anyagi juttatások, oktatás- vizsgáztatási rendszer hangsúlyosabbá tétele, a bírák feladat arányos tehermentesítése fontos szerepet töltené be. Ezzel akár kisebb létszámmal működő, de a gyakorlatban jobban hasznosítható, naprakész tudással rendelkező és nyelveket megfelelő szakmai szinten ismerő bírák nagyobb mértékben segíthetnék bírótársaik munkáját.

A bírák által felvetett problémák

A magyarországi bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek mennyisége különböző elbírálás alá esett. A különböző bírákkal készített interjúk alatt az egyik álláspont szerint ez a szám kevés, míg a másik álláspont határozottan állást foglalt amellett, hogy megfelelő mennyiségű előterjesztés született, ami a hazánkkal együtt csatlakozó országok mutatóihoz képest kimagasló. Ez a kérdés a jogirodalomban is megosztja a hazai szakembereket⁶². A bírák továbbá felvetették a dolgozat korábbi szakaszaiban már részletesen elemzett fellebbezési rendszer hiányosságait. A dolgozat szerzőjével azonos álláspontra helyezkedtek azzal kapcsolatban, hogy a 234. cikk értelmében a tagállami bíró saját jogkörében kellene, hogy döntsön az előterjesztés szükségességéről. Az ilyen irányú döntés megfellebbezhetősége a megkérdezettek egy része szerint a bírói autonómiát sérti. Továbbá olyan álláspontra is helyezkedtek a megkérdezettek közül néhányan, hogy a polgári eljárásjogi törvény módosításaiban 1995 óta megfigyelhető, számos lépést tettek a jogalkotók a hivatalból való eljárás kiküszöbölésére és álláspontjuk szerint az az eset, amikor a bíróság köteles az Európai Bírósághoz fordulni mivel döntése ellen nincs jogorvoslati lehetőség a belső jog szabályainak értelmében, ezzel a folyamattal ellentétes lehet. A szerző az itt kifejtett állásponttal nem ért egyet, ugyanis megállapítható, hogy az említett Bírósághoz fordulási kötelezettsége csak abban az esetben áll fenn, ha valóban felmerül olyan közösségi jogot érintő kérdés, amely az ügy eldöntésének szempontjából releváns. A vitatott szabály garanciális jellege a szerző véleménye szerint olyan súllyal bír, hogy azon elenyésző esetek, amelyben az említett bírói fórum kötelező eljárása szükségtelen és a Bíróság a döntését korábbi esetre utalva, egyszerűsített eljárás keretében válaszolja meg, illetve a kérdés megválaszolását megtagadja száma olyan csekély, hogy nem alapozhatja meg jelen szabályozás megkérdőjelezését. További problémaként értékelték, hogy a bírók nem ismerik kellően a közösségi joganyagot, hogy nem áll rendelkezésre a teljes joganyag magyarul illetve, hogy nincs minden bírónak saját személyi számítógépe. Mások szerint nem tisztázott annak a ténye, hogy Magyarországon mi minősül jogerős határozatot hozó szervnek, tehát, hogy melyik fórum lesz köteles az Európai Bírósághoz fordulni. Problémaként került megjelölésre, hogy bár a bírósági szervezeten belül sok erőfeszítést tettek a közösségi joganyag alkalmazásának zökkenőmentessé tételére, mégis tapasztalhatóak hiányosságok, de a jogi képviselők alacsony fokú, egyes esetekben teljesen hiányzó jártassága a közösségi jogban még elszomorítóbb képet fest a jelenlegi helyzetről.

⁶² Dr. Czuczai Jenő álláspontja szerint alapvetően megfelel a mennyiség, inkább ezek időbeli megoszlásával kapcsolatban vet fel problémákat, ugyanebben a kérdésben Osztoivits András a mennyiség több mint elegendő volta mellett inkább az előterjesztési kérelmek minőségével kapcsolatban felmerülő problémákat veszi górcső alá. Dr. Wopera Zsuzsa: „jogalkalmazóink tehát nem vádolhatók túlzott aktivitással” -Wopera Zsuzsa: Dr. Osztoivits András: Az előzetes döntéshozatali eljárás legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdései ; [Magyar jog](#), 2007. (54. évf.) 4. sz. 250. old.

6. A csatlakozás óta előterjesztett kérelmek bemutatása és az ezek kapcsán felmerült problémák elemzése

Ebben a fejezetben röviden szeretném bemutatni a Magyarországról már eddig benyújtott előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmeket, illetve az Európai Bíróság ezen ügyekben meghozott határozatait, annak fényében hogy a tagállami bíróság vagy a felek által előterjesztett kérelem alapján került a kérelem az Európai Bíróság elé. Elsőként a tagállami bíróságok által előterjesztett kérelmekkel míg ezután a felek által előterjesztetteket tárgyalom.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk óta egy olyan sajátos jogrend jött létre, melyben Magyarország - mint a többi csatlakozó tagállam is - lemondott szuverenitásának egy részéről és a közösségi intézményeket feljogosították arra, hogy közvetlenül alkalmazandó és a nemzeti joggal szemben elsőbbséget élvező szabályokat fogadjanak el.⁶³

6.1 C-302/04. sz. ügy: Ynos Kft. kontra Varga János ügy:

A csatlakozásunk után röviddel meg is érkezett az első kérelem, amelyet a Szombathelyi Városi Bíróság terjesztett elő⁶⁴. Az alapügyben az Ynos Kft., mint felperes keresetet nyújtott be Varga János alperes ellen egy ingatlanközvetítési megbízási szerződés alapján, mely megállapodásban egy általános szerződési feltételeket tartalmazó blanketta szerződés volt. Ez meghatározta a felperes által elvégezendő ingatlanközvetítési tevékenységet és a sikeres közvetítés esetére járó megbízási díjat. A szerződés 5. pontja a következőket foglalta magában: „a megbízottat abban az esetben is megilleti a közvetítési díj, ha a megbízott által közvetített ügyfél a megbízó ingatlanára legalább a megbízásban feltüntetett eladási árra írásos ajánlatot tesz a jogügyletre irányadó alakítás mellett, de azt a megbízó elutasítaná”. Később a felperes által közvetített vevő és az eladó között „elvi megállapodás szerződéskötésre” jött létre, melyben a felek megállapodtak abban, hogy 2002. március 15-ig adásvételi szerződést vagy előszerződést kötöttek volna az ingatlanra. A megjelölt időpontig azonban sem adásvételi szerződés sem előszerződés nem jött létre. Az ingatlan értékesítésére 2003-ban került sor, de a vevő nem az a személy volt, akit a felperes közvetített. Az Ynos Kft. arra hivatkozva nyújtotta be keresetét, hogy az alperes és az általa közvetített személy között elvi megállapodás jött létre, s ez alapján számára jár a kikötött közvetítői díj. Az alperes hivatkozásában arra utalt, hogy a közte és az Ynos Kft. között létrejött megbízási szerződés 5. pontjának második mondata tisztességtelen feltételnek minősül és hozzátette, hogy az adásvételi szerződés megkötésére az Ynos Kft. közvetítése nélkül került sor. A kérdéses mondat a Ptk. 209/B. §-a értelmében nem minősül tisztességtelen feltételnek, de az ügyben hivatkozott 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikke (1) bekezdése értelmezése tekintetében a bíróság az Európai Bíróság értelmezését kérte. A kérelemben 3 kérdést tett fel a bíróság, melyek közül az első kettő a kérdéses irányelv értelmezésére, a részbeni érvénytelenség irányelvvel való összeegyeztethetőségének vizsgálatára irányult⁶⁵. A

⁶³ Dr. Palotás Gergely: Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének hazai bírói gyakorlata; Magyar jog 2007. 7. szám 404-412. oldal

⁶⁴ C-302/04. sz. ügy: A Szombathelyi Városi Bíróság 2004. június 10-i végzésével az Ynos Kft. kontra Varga János ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-251, 47. évfolyam, 2004. október 9., 5. oldal

⁶⁵ A kérdések pontos ismertetésére az szakdolgozat terjedelme és az ügyek áttekinthetősége miatt nem kerül sor

harmadik kérdés arra kívánt választ kapni, hogy van-e hatásköre az Európai Bíróságnak az első és második kérdés megválaszolására, hiszen az alapul fekvő jogvita a csatlakozást megelőzően keletkezett. Az ügyben a Magyar Köztársaság is észrevételt tett, melyben kifejtette, hogy mivel a jogvita a csatlakozást megelőzően, de az irányelvnek a belső jogba átültetését követően keletkezett, az irányelvből közvetlenül jogok és kötelezettségek nem származhatnak, s ebből következően az Európai Bíróság nem válaszolhatja meg kötelező erővel az első két kérdést. Az Európai Bíróság az ítéletében hasonló álláspontra helyezkedett és megállapította, hogy nem rendelkezik hatáskörrel az első és második kérdés megválaszolására. E kezdeményezés eredményeként a 2006. évi III. Törvénnyel módosították a Ptk-nak az általános szerződési feltételekre és a részbeni érvénytelenségre vonatkozó rendelkezéseit. Az Európai Bíróság az ítéletét az *Andersson és Wakeras-Andersson* ügyben kimondottakra alapította⁶⁶. Ebben az ítéletben az Európai Bíróság leszögezte, hogy hatásköre az egyezmény⁶⁷ értelmezésére az új tagállamok tekintetében a csatlakozástól kezdődő alkalmazása vonatkozásában áll fenn. A szombathelyi városi bíróság által előterjesztett kérelemre született ítéletben is ez szolgált az elutasító döntés alapjául, egyetlen eltéréssel. Az Ynos ítéletben az ítélet szövegébe az Európai Bíróság beszúrta a „kizárólag” szócskát, aminek a jelentősége abban rejlik, hogy míg az Andersson ítélet alapján az ítélet hagyott némi teret az interpretációnak, addig az Ynos ítélet már nem⁶⁸. Az ügy valódi jelentősége ebben az egy apró eltérésben nyilvánul meg, ami a későbbiekben egyértelmű iránymutatásként szolgál(hat) a 2004. évben csatlakozott országok gyakorlata számára.

A *második* hazai kezdeményezés olyan előzetes döntéshozatal iránti kérelem volt, amelyet büntetőeljárás során terjesztettek az Európai Bíróság elé⁶⁹.

Ebben az esetben is élt a magyar bíróság az előterjesztési jogával.

A következő ügy tárgyát tekintve igen hasonló egy majd a későbbiekben tárgyalt üggyel, de egységes fejezetben való tárgyalásuktól a fentebb említett tematika következetes megtartása miatt tekintek el- miszerint az előterjesztő személye alapján történő elhatárolás is súlyponti elem.

6.2 C-290/05. sz. ügy. Nádasdi Ákos kontra Vám- és Pénzügyőrség Észak-Alföldi Regionális Parancsnoksága⁷⁰

Jelen ügy a regisztrációs adóval kapcsolatban előterjesztett előzetes döntéshozatali kérelmet tartalmaz. Nádasdi Ákos felperes használt személygépkocsit vásárolt Németországban és 2004. május 13-án kérelmet nyújtott be a regisztrációs adó kiszabása iránt, amit május 14-én kiszabtak. Ezt Nádasdi Ákos megfizette, azonban május 14-vel a regisztrációs adó jelentős mértékben megemelkedett és folyó év november 11-én kötelezték, hogy fizesse meg a különbözetet. Nádasdi Ákos keresetet nyújtott be a Vám- és Pénzügyőrség Észak-Alföldi Regionális

⁶⁶ C-321/297 Ulla Birth Andersson és Suzanne Wakeras-Andersson v. Svéd állam ügy; Az Európai Unió Hivatalos lapja

⁶⁷ EGT egyezmény

⁶⁸ Kovács Bálint - Nemessányi Zoltán: Az első magyar előzetes döntéshozatali eljárás margójára: a közösségi jog visszaható hatályának és a Dzodzi-elv alkalmazhatóságának kérdése; [Európai jog](#), 2006. (6. évf.) 1. sz. 3-11. old.

⁶⁹ Ezzel a kérelemmel a szakdolgozat témája miatt nem foglalkozom részletesen

⁷⁰ C-290/05. sz. ügy: A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2005. március 3-i végzésével a Nádasdi Ákos kontra Vám- és Pénzügyőrség Észak-Alföldi Regionális Parancsnoksága ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-296, 48. évfolyam, 2005. november 26., 10. oldal

parancsnoksága ellen a módosító határozat ellen arra hivatkozva, hogy a megemelt regisztrációs adó a hatálybalépés napjától érvényes, figyelembe véve a személygépkocsi beszerzésének, illetve nyilvántartásba vételének időpontját. Keresetében nem hivatkozott a közösségi joggal való összeegyeztethetlenségre. A Hajdú Bihar Megyei Bíróság terjesztett elő kérelmet, amelyben azt kívánta megtudni, hogy a személygépkocsira kivetett nemzeti regisztrációs adó összeegyeztethető-e az EK Szerződés 90. cikk első bekezdésével. A végzése ellen az alperes fellebbezéssel élt a Fővárosi Ítéltáblához, arra hivatkozva, hogy az nem kapcsolódik a per tárgyához. Az Ítéltábla a végzést helyben hagyta. Az ügyben a magyar kormány is előterjesztette az álláspontját. Ebben kifejtette, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan, mivel az nem ad magyarázatot arra, hogy miért szükséges a kérdéses cikk vizsgálata a tekintetben, hogy mely naptól kell alkalmazni a megemelt regisztrációs adót, illetve a kormány álláspontja szerint a közösségi jog értelmezése e szempontból irreleváns. Az Európai Bíróság az ügyet a lentebb említett másik regisztrációs adóval kapcsolatos ügygel együtt tárgyalta és így hozta meg ítéletét⁷¹.

6.3 C-210/06. sz. ügy: Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt. Változás-bejegyzési ügye

A szegedi Ítéltábla által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás a letelepedés szabadsága körében a gazdasági társaságok székhelyáthelyezésének szabályozási hiányosságai kapcsán lett előterjesztve. A Cartesio Bt. változásbejegyzési kérelmet terjesztett elő a Bács-Kiskun Megyei Bíróságnál, amelyben jelezte, hogy székhelyét Olaszországba kívánja áthelyezni és ennek a ténynek a regisztrálását kérte a cégjegyzékbe. A cégbíróság hiánypótló végzésben felhívta a céget, hogy mind Magyarországon, mind Olaszországban a jogi személy honossága tekintetében a székhely elve érvényesül, aminek értelmében ha Olaszországba kívánja áthelyezni a székhelyét, akkor előbb Magyarországon meg kell szűnnie és újra kell alakulnia Olaszországban. Emellett a végzésben felhívta a Bt-t, hogy nyilatkozzon afelől, hogy a székhelyét ténylegesen át akarja-e helyezni vagy csak fióktelepet kíván létrehozni Olaszországban. A Cartesio Bt. vitatta a cégbíróság álláspontját és kérte a székhelyváltás bejegyzését arra hivatkozva, hogy az EK Szerződésnek a letelepedés szabadságára vonatkozó rendelkezései is megerősítik álláspontját tekintetben, hogy egy magyar cég bármikor áthelyezheti a székhelyét az Európai Unió egy másik tagállamába és ez nem érinti a honosságát, vagyis továbbra is magyar cég marad. Az első fokon eljáró cégbíróság elutasította a kérelmet arra hivatkozva, hogy a jelenlegi szabályok mellett nincs arra lehetőség, hogy a magyar cégének székhelyét áttegye Olaszországba amellett, hogy a magyar személyes jogát megtartsa. Az ügyben felvetődött értelmezési kérdések és mint olyan fórum, aminek előterjesztési kötelezettsége van a Szegedi Ítéltábla az Európai Bírósághoz fordult⁷². Nem ez az első ilyen jellegű ügy az Európai Bíróság előtt ugyanis a Daily Mail ügyben hasonló tényállás alapján már ítéletet hozott, amelyben megállapította, hogy a közösségi jog nem biztosítja a vállalkozások számára azt a jogot, hogy a bejegyzésük helye szerinti tagállamban meglévő honosságuk megtartása mellett székhelyüket egy másik tagállamba helyezték át.

⁷¹ Az ítéletet a később említett ügygel kapcsolatban kerül részletes bemutatásra

⁷² C-210/06. sz. ügy: A Szegedi Ítéltábla (Magyar Köztársaság) által 2006. május 5-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem - Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt. változásbejegyzési ügye Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-165, 49. évfolyam, 2006. július 15., 17. oldal

A következőkben olyan kérelmeket elemzek, amelyben valamelyik fél kérelmére terjesztett elő a bíróság előzetes döntés iránti kérelmet.

6.4 C-261/05. sz. ügy: Lakép Kft., Pár-Bau Kft. és Rottelma Kft. kontra Komárom-Esztergom Megyei Közigazgatási Hivatal ügy

A 2005-ben beérkezett kérelmet a Komárom- Esztergom Megyei Bíróság terjesztett elő⁷³. Az alapügyben a felperesek olyan Magyarországon bejegyzett gazdasági társaságok voltak, amelyek Németországban is rendelkeztek telephellyel és adószámmal és az ott elért árbevételük után fizettek iparűzési adót. A helyi önkormányzat adóhatósága, majd a másodfokon eljáró közigazgatási szerv helyi iparűzési adónemben utólagos megfizetésre kötelezte a gazdasági társaságokat 1999-2002. évekre vonatkozóan. A felperesek kereseti kérelmüket arra alapozták, hogy ha a helyi iparűzési adó vagyoni típusú adónak minősül, akkor a határozatok sértik a magyar-német kettős adóztatás elkerüléséről szóló nemzetközi egyezményt⁷⁴, ha pedig forgalmi típusú adónak minősül, akkor a határozatok ellentétesek a Tanács 77/388/ EGK irányelvével. Az Európai Bíróság végzésével hatáskörének hiányát állapította meg, minthogy az új tagállamokban az irányelvek értelmezésére kizárólag a csatlakozás időpontjától van hatásköre. Ezzel egyben visszautalt az Ynos ügyben foglalt ítéletére.

6.5 C-283/06. sz. ügy: KÖGÁZ Rt., E-ON IS Hungary Kft., E-ON DÉDÁSZ Rt., Schneider Electric Hungária Rt., TESCO Áruházak Rt., OTP Garancia Biztosító Rt., OTP Bank Rt., ERSTE Bank Hungary Rt., Vodafon Magyarország Mobil Távközlési Rt. kontra Zala Megyei Közigazgatási Hivatal Vezetője

A helyi iparűzési adóval kapcsolatban 2005-ben még két újabb előzetes döntés iránti kérelem érkezett az Európai Bírósághoz. Az első a Zala Megyei Bíróságtól érkezett, mely kérelemben a Tanács hatodik irányelv⁷⁵ 33. cikkének értelmezését és annak vizsgálatát kérte, hogy a Csatlakozási Szerződés értelmezhető-e akként, hogy Magyarország 2007. év végéig mentességet kapott az iparűzési adó fenntartására⁷⁶. A K. Rt. és nyolc pertársa közigazgatási pert indított a Megyei Közigazgatási Hivatal vezetője egy adóelőleget megállapító határozat hatályon kívül helyezése iránt. A felperesek álláspontja szerint 2004 május 1-től kezdve a hatodik irányelv 33. cikkének közvetlen alkalmazandósága folytán iparűzési adófizetési kötelezettségük nem volt. Az alperes nézete a Csatlakozási okmány X. Melléklete 4. fejezetének 3. pontjában Magyarország jogosultságát kapott arra, hogy a helyi önkormányzatok az iparűzési adónemben az általuk adott mentességeket, kedvezményeket fenntartsák. A felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozták.⁷⁷

⁷³ C-261/05. sz. ügy: A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2005. április 29-i végzésével a Lakép Kft., Pár-Bau Kft. és Rottelma Kft. kontra Komárom-Esztergom Megyei Közigazgatási Hivatal ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-205, 48. évfolyam, 2005. augusztus 20., 13. oldal

⁷⁴ Magyar Népköztársaságt és a Német Szövetségi Köztársaság között a kettős adóztatás elkerülésére a jövedelem-, a hozadéki és vagyoadó területén Budapesten 1977. július 18-án aláírt nemzetközi egyezmény

⁷⁵ Tanács 77/38/EGK irányelv Az Európai Unió Hivatalos Lapja L-288 48. évfolyam 2005.10.29. 1-9. oldal

⁷⁶ C-283/06. sz. ügy: A Zala Megyei Bíróság (Magyar Köztársaság) által 2006. június 29-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem - KÖGÁZ Rt., E-ON IS Hungary Kft., E-ON DÉDÁSZ Rt., Schneider Electric Hungária Rt., TESCO Áruházak Rt., OTP Garancia Biztosító Rt., OTP Bank Rt., ERSTE Bank Hungary Rt., Vodafon Magyarország Mobil Távközlési Rt. kontra Zala Megyei Közigazgatási Hivatal Vezetője Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-212, 49. évfolyam, 2006. szeptember 2., 23. oldal

⁷⁷ <http://www.jogiforum.hu/hirek/16197>

6.6 C-312/06. sz. ügy: OTP Garancia Biztosító Rt. kontra Vas Megyei Közigazgatási Hivatal

A fenti kérelem előterjesztése után mintegy fél évvel a Legfelsőbb Bíróság részben azonos tartalmú kérelemmel fordult az Európai Bírósághoz.⁷⁸ Az alapeljárásban az alperes a 2005. év során hozott határozatával helyben hagyta az illetékes önkormányzati adóhatóságok által a 2005. szeptember 15-vel, illetve 2006. március 15-vel végződő adózási időszak tekintetében a helyi iparüzési adóelőleg megfizetésére kibocsátott fizetési meghagyásokat. A felperes keresetet nyújtott be a Vas Megyei Bírósághoz az említett határozat ellen. A kereset elutasítása után felülvizsgálati kérelem útján került az ügy a Legfelsőbb bíróság elé, amely felülvizsgálati kérelemben a felperes kifogásolta, hogy az első fokon eljáró bíróság nem kezdeményezte előzetes döntéshozatali eljárást és ezzel megsértette az EK Szerződés 234. cikkében foglaltakat. Az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelem beérkezése után az Európai Bíróság -tekintettel arra, hogy a fenti ügy és ezen ügy tárgya azonos- egyesítette a két ügyet. Az Európai Bíróság határozatában kifejtette, hogy a hatodik irányelv úgy kell értelmezni, hogy az nem akadályozza olyan közteher fenntartását, amely olyan jellemzőkkel rendelkezik, mint az alapeljárásban szereplő adó⁷⁹.

6.7 C-333/05. sz. ügy: Németh Ilona kontra a Vám- és Pénzügyőrség Dél-Alföldi Regionális Parancsnoksága

A második regisztrációs adóval kapcsolatos kérelem esetében a felperes Németh Ilona adott be keresetet a Vám- és Pénzügyőrség Dél-Alföldi Regionális Parancsnoksága ellen⁸⁰. A felperes az elsőfokú közigazgatási határozat elleni fellebbezésben már kitért arra, hogy a regisztrációs adó sérti a közösségi jogot. Mivel a másodfokon határozatot hozó szerv helyben hagyta az elsőfokú határozatot a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Bács-Kiskun Megyei Bírósághoz. A Megyei Bíróság előterjesztési kötelezettségének eleget téve terjesztett elő előzetes döntés iránti kérelmet. A négy kérdésben a regisztrációs adó az EK Szerződés különböző rendelkezéseivel (23.cikk, 25.cikk, 90. cikk) és a hatodik irányelv 33. cikkével való összeegyeztethetőségre kívánt választ kapni a Megyei Bíróság. Az Európai Bíróság ítéletében megállapította, hogy a regisztrációs adó nem tekinthető vámnak és nem tekinthető vámmal azonos hatású intézkedésnek, mert az nem a tagállam határának átlépéséhez, hanem a személygépkocsinak a forgalomba helyezés céljából történő nyilvántartásba vételéhez kapcsolódik (23. cikk és 25. cikk). Ugyanakkor a 90. cikkértelmezése kapcsán megállapította a bíróság, hogy a regisztrációs adó abban az esetben ellentétes a 90. cikkel, ha az a személygépkocsinak a tagállamban való első forgalomba helyezése után vetik ki és annak összegét a személygépkocsi értékcsökkenésének figyelembe vétele nélkül szabják ki⁸¹. Az Európai Bíróság megállapította azt is, hogy a regisztrációs adó nem ellentétes a hatodik irányelv 33. cikkével⁸². Az ítélet abban a tekintetben is jelentős, hogy az Európai Bíróság

⁷⁸ C-312/06. sz. ügy: A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága által 2006. július 18-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem - OTP Garancia Biztosító Rt. kontra Vas Megyei Közigazgatási Hivatal Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-237, 49. évfolyam, 2006. szeptember 30., 6. oldal

⁷⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:297:0013:0013:HU:PDF>

⁸⁰ C-333/05. sz. ügy: A Bács-Kiskun Megyei Bíróság 2005. július 12-i végzésével a Németh Ilona kontra a Vám- és Pénzügyőrség Dél-Alföldi Regionális Parancsnoksága ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-315, 48. évfolyam, 2005. december 10., 8. oldal

⁸¹ <http://curia.europa.eu/hu/actu/communiqués/cp06/aff/cp060085hu.pdf>

⁸² <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=hu&Submit=Keres%C3%A9s&alldocs=alldocs&docj=docj&docop=docop&docor=docor&docjo=docjo&numaff=c290%2F05&datefs=&datefe=&nomus>

először határozott az ügy érdemében. A döntés nyomán a Magyar Állam módosította a regisztrációs adóról szóló rendelkezéseket, így 2006. január 1-e óta az adó összegének meghatározásakor már figyelembe veszik a gépjármű forgalomba helyezésétől számított időtartamot⁸³.

A fent tárgyalt ügyekben a Magyar Kormány az esetek döntő többségében élt az észrevételezési jogával és véleményének többször is kifejtette az előterjesztett kérelmek kapcsán.

A Magyar Kormány ez irányban megnyilvánuló tevékenysége azonban megjelenik olyan ügyekben, amelyek tekintetében az előterjesztő bíróság nem magyar bíróság volt. Ilyen ügyek közül a szerző csak példálózó jelleggel említek meg párat. Ilyen többek között a Heinrich előzetes döntéshozatali ügy⁸⁴; Ing. Aigner előzetes döntéshozatali ügy⁸⁵; a Heemskerk és Schaap előzetes döntéshozatali ügy⁸⁶ és a Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia előzetes döntéshozatali ügy, illetve a Confcooperative ügy⁸⁷, amely utóbbi két ügy „I. Tokaji ügy” néven vált ismertté. A „Tokaji ügy” esetében az olasz bíróság terjesztett elő kérelmet. Magyarország miután lehetősége nyílt rá jelezte, hogy részt kíván venni a szóbeli meghallgatáson, ahol kifejtette az álláspontját. Kifejtette, hogy az olasz bíróságok által hivatkozott Bormegállapodás érvényes. Az ügyben főtanácsnoki indítvány is előterjesztésre került, ami Magyarországra nézve kedvező ítélet meghozatalát javasolta. Ez az Európai Bíróság ítéletében is megnyilvánult, ugyanis megállapította a „Tocai friulano” név használatának 2007-ig történő korlátozását.

Itt érdemel említést a Sfakianakis egyesített előzetes döntéshozatali ügy. Az athéni Elsőfokú Bíróság fordult előzetes döntéshozatali kérelemmel az Európai Bírósághoz, melyben az EK és azok tagállami és a Magyar Köztársaság között létrejött Európai Megállapodásnak a „származó termék” meghatározásától és a 4. jegyzőkönyve egyes rendelkezéseinek értelmezését kérte. A per tárgya a Magyarországon gyártott Suzuki gépjárművekre kiadott EUR1 szállítási bizonyítvány érvényessége és ez alapján az Európai Megállapodás által biztosított vámmentesség, illetve vámfizetési kötelezettség kérdése. Az ügyben Magyarország írásbeli észrevételt tett. Érvelését a következőkre alapozta. Az EUR1 szállítási bizonyítványok kiállítása az exportáló ország hatásköre és az importáló tagállam hatóságai érdemben nem vizsgálhatják felül a származó helyzetre vonatkozó döntést. Az Európai Bíróság ítéletében kifejtette, hogy az importáló tagállam hatóságai kötelesek figyelembe venni a szállítási bizonyítványok érvényességéről az exportáló tagállamban hozott bírósági határozatokat és az Európai Megállapodás vámok eltörlését előíró rendelkezéseinek érvényesülését sértik az adókkal és bírságokkal növelt vámok megfizetését előíró közigazgatási határozatok.

[uel=&domaine=&mots=&resmax=100](#)

⁸³ Dr. Palotás Gergely: Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének hazai bírói gyakorlata; Magyar jog 2007. 7. szám 404-412. oldal

⁸⁴ C-345/06 sz. ügy: Peter Funk kontra Stadt Chemnitz Az Európai unió Hivatalos Lapja, 2006. 49. évfolyam, c-281, 19. oldal

⁸⁵ C-393/06.sz.ügy. Ing. Aigner, Wasser-Wärme-Umwelt GmbH kontra Fernwärme Wien GmbH, Az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2006. 49. évfolyam, c-310, 3. oldal

⁸⁶ C-455/06

⁸⁷ C-347/03 és C-231/04

7. Összefoglalás-vélemény

A dolgozat megpróbál átfogó képet adni az előzetes döntéshozatali eljárás menetéről és gyakorlati problémáiról a hazai perjogban. A dolgozat bevezetésében már körvonalazódik, hogy olyan területről van szó, amely nem nélkülözi az ellentmondásokat, problémákat. Ez egyfelől adódhat a csatlakozás óta eltelt viszonylag rövid idő miatt, de betudható az ügyek alacsony számának, ami bizonyítja, hogy komoly hazai gyakorlat kialakulásáról még nem beszélhetünk. A szabályozottság és a gyakorlat tekintetében- ahogy arra a dolgozat is többször utal- kérdésenként eltérő vélemények jellemzik az előzetes döntéshozatali eljárás intézményét.

A szerző véleménye szerint a jogintézmény egyik mozgatórugója lehet a bírák széles körű informálása és bevezetése a joggyakorlatba. A magyarországi képzés a PHARE program kapcsán már igen korán 1999-ben megindult, ami jelzi, hogy elméletileg 5 év állt a nemzeti trénerek rendelkezésére, hogy elmélyedjenek az előzetes döntéshozatali eljárással kapcsolatos kérdésekben. A pályáztatás és oktatás hiányosságaira- mivel azt már korábban megtette a szerző- ezért nem kíván kitérni. A fentebb ismertetett okokból jelenleg egy elméletileg jól működő tanácsadó szervezet működik. Mivel ez csak elméletben van így, a szerző véleménye szerint az előzetes döntéshozatali eljárás alkalmazhatóságának és hatékonyságának növelése érdekében először is ezt az intézményt kellene rendbe tenni. Ennek elsődleges eszköze nem csak ajánlási, hanem jogszabályi szinten történő átgondolt szabályozás lenne. Egy kisebb létszámú de jobban képzett bírói közösség, aki nem csak nominális pozíciót tölt be- mint jelenleg, amikor sem ügyfélfogadási idő, sem más kötelezettség nem hárul rá-, hanem a működési körzetében felmerült ügyek kapcsán kötelező konzultációs kötelezettség terhelné, ezért a többlet munkáért díjazásban részesülne. Egy ilyen jól képzett csoport a 155/A szakasz kapcsán felmerült fellebbezési problémákra is megoldást jelenthetne egyúttal. Az egyik lehetőség, amit egy jól szervezett és képzett nemzeti tréner szervezet jelenthetne, hogy minden előzetes döntéshozatal ügyében hozott végzés kapcsán véleményezési joggal élhetne- esetleg ezt a jogkört tanácsban eljárva is betölthetnék- és amennyiben ez eltérő álláspontra helyezkedne, mint az alapeljárásban eljáró bíró abban az esetben lenne fellebbezhető a végzés. Ez az előzetes kontroll megelőzhetné, hogy a fellebbezés jogalkotási céljával kitűzött „gyorsítási” szándék visszafelé süljön el. Ebben az esetben a fentebb említett konzultációs kötelezettség miatt a nemzeti tréneri álláspont kialakításához minimális idő lenne szükséges. Másik megoldásként felvetésre érdemes az az álláspont, hogy a végzés elleni fellebbezés a nemzeti tréner bírához érkezne be, aki erről határozhatna. A bírósági rendszer különböző fokán elhelyezkedő nemzeti tréner bírák hierarchiája a jelen szabályozás szerint ellehetetlenítené ezt a megoldást. A harmadik és a szerző véleménye szerint leginkább kivitelezhető alternatíva az lenne, hogy elsőfokon megszüntethetővé válna a fellebbezési jog, mivel egy szakképzett belső csoport biztosítaná a garanciát arra, hogy a bíró az előterjesztést megfelelően, megalapozottan küldte meg a Bíróságnak.

Természetesen a szerző ezzel nem arra kíván utalni, hogy jelenlegi formában a fenti feladatok ellátására alkalmas lenne a jogintézmény, de átfogó reformok esetén komoly potenciál rejlik egy a bíróságokon belül működő szakmai szempontok alapján szervezett, professzionális szervezetben.

Az információ áramlást ugyanakkor nem csak a bírósági szervezeten belül kellene megoldani, hanem a jogi képviselők átfogó tájékoztatásának megszervezésére is szükség lenne. Ez komoly nehézségekbe ütközik több szempontból. Egyrészt az ügyvédek egymásnak történő tanácsadása ilyen kiélezett piaci versenyben aligha elképzelhető. Az Ügyvédi Kamara által szervezett képzések szolgálhatnának alternatívául, de a csekély ügyszám miatt nem biztos, hogy kellő érdeklődés lenne irántuk. Jelenleg létezik egy útmutató⁸⁸, ami ugyan a nyelvhasználatról kezdve az öltözködésig mindennel kapcsolatban tartalmazza a főszabályokat, de gyakorlati kérdések megválaszolása ez alapján szinte lehetetlen. Összességében kiindulópontnak megfelelő lenne, de ennél szélesebb körű tájékoztatásra van szükség a szerző véleménye szerint.

A téma kapcsán komoly gondok voltak felfedezhetőek a 2003. évi. XXX. törvény indoklásában. Ezeknek a mielőbbi megváltoztatására lenne szükség, mivel az abban foglaltak a magyarországi bírák számára sok szempontból sértőek és azok szakmai felkészültségét kérdőjelezzik meg.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kapcsán komoly problémaként jelentkezik az időtényező, aminek következtében körülbelül két évig nem történhet érdemi előrelépés az ügyben, - a jelenlegi szabályok értelmében. Ha a fentebb említett külföldi alternatívák közül a hazai szabályozásban is biztosítanánk a bírának mérlegelési jogot arra nézve, hogy az előterjesztéssel nem érintett jogkérdések tisztázhatóvá válhassanak. Ezzel kapcsolatban a Pp 2 §-ának utolsó fordulata ad iránymutatást, melynek értelmében a feleknek joguk van a perek ésszerű időn belül történő befejezéséhez. Ebben az esetben a bíróság mérlegelési joga, illetve folytatáshoz való joga éppen ezt az „ésszerű időbeliséget” hivatott szolgálni, amely természetesen nem minden ügyben lenne kivitelezhető, ugyanakkor, mint garanciális elem lehetővé tenné, hogy a bíróság a 2§-ban vállalt feladatainak eleget tegyen és a Pp. alapelvei maradéktalanul érvényesülhessenek.

A Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium felé való megküldési kötelezettség előtt a szerző értelmetlenül áll! A jogszabály ezen részének kutatásakor olyan kép alakult ki a szerzőben, mintha a túlbiztosítottság az Európai Bíróság irányába elsődleges szempontként szerepelt volna a jogszabályok szerkesztésekor. A jogintézmény háttérében a szerző véleménye szerint csak az húzódnak meg, hogy a mindenkori végrehajtó hatalom a Közösség irányába kiküldött dokumentumokkal tisztában legyen és a hatályos szabályozás hiányosságai kapcsán kívülről érkező kritikáknak elébe tudjon menni azáltal, hogy a Bíróság döntése előtt ki tudja küszöbölni a hiányosságokat. Ezt elsősorban az államapparátus felesleges terhelésének tartom ugyanis az állami ellenőrzés csak abban az esetben és abban a formában szükséges, amelyben a Bíróság a kérdést minden tagállam számára megküldi. Ezt a magatartást az EKB eljárásának kikerüléseként is lehet értelmezni. Amennyiben illetve ameddig ez nem minősül a Közösségi jogba ütközőnek, abban az esetben az ilyen megküldött dokumentumokra vonatkozóan egy adatkezelési szabályzat életbe léptetése lenne szükséges.

A fentebb említett problémák mellett azért a jogintézmény erényeit is ki kell emelni. Ennek kapcsán a szerző véleménye szerint előterjesztett esetek megfelelő száma és az azok kapcsán a korábbi fejezetben már tárgyalt- szakmai szempontok folyamatos beépülése előremutatónak

⁸⁸ Útmutató jogi képviselők részére, 2007. január, kibocsátó az Európai közösségek bírósága curia.europa.eu/hu/instit/txtdocfr/autrestxts/txt9.pdf

ítélhető. El kell továbbá ismerni, hogy a csatlakozásra felkészülés és az ilyen irányú jogalkotás idejében megtörtént, ha a fentebb említett hiányosságokkal együtt is.

A téma egészét tekintve a szerző azt mondhatja el, hogy a címben megjelölt és feldolgozott téma a hazai jogalkotás olyan területe, amely egyrészt fejlesztésre szorul, de a Közösségi jogalkotás dinamikus fejlődése mellett ez komoly nehézségekbe ütközhet. Összességében szükség lenne egy szemléletváltásra, amely segítségével a közösségi jog által kevés kritériumhoz kötött jogintézmény valódi formájában működhetne a jogalkotó túlzott ellenőrzési szándéka nélkül és a felek érdekeinek illetve akaratának a szem előtt tartásával.

8. Függelék

A szakdolgozat kapcsán végzett személyes kutatáshoz felhasznált kérdőív

- 1) Milyen formában értesült a nemzeti tréner képzésről? (hivatalos fórum, bírósági hirdetés, hivatalos lap)
 - 2) Milyen feltételrendszernek kellett megfelelni? (nyelvvizsga, szolgálati idő)
 - 3) Milyen program keretében történt a képzés?
 - 4) Mennyi ideig tartott a képzés?
 - 5) Csak hazai vagy külföldi képzési helyen és csak hazai vagy külföldi oktatókkal zajlott a képzés?
 - 6) Ez posztgraduális képzésnek minősül-e illetve milyen képzettséget adott?
 - 7) Csak bírák fordulhatnak-e Önökhöz?
 - 8) A bírók tájékoztatás milyen formában történik? Van-e esetleg fogadóóra vagy bármilyen előre meghatározott fórum az ilyen információcserére?
 - 9) Milyen további teherrel, elfoglaltsággal jár a nemzeti tréner pozíció betöltése?
 - 10) Az alapképzés óta milyen formában történik továbbképzés, informálás, értesítés az aktuális ügyekről?
 - 11) A nemzeti tréner bírák között van-e valamiféle hierarchikus berendezkedés?
 - 12) Létezik-e a felmerült jogi problémák elbírálásához központi információs adatbázis vagy útmutató?
 - 13) Mi a véleménye arról, hogy az alacsonyabb szintű bíróságokon nincs nemzeti tréner bíró?
 - 14) A tréner bírák megyék szerinti eloszlása igen változatos képet mutat (2-5 fő), az Ön véleménye szerint milyen szempontrendszer alapján történt ezen létszámok meghatározása? Látja-e ezen arányok megváltoztatásának szükségességét?
 - 15) Jelenleg 57 nemzeti tréner tevékenykedik a magyar bírósági rendszerben, Ön szerint elegendő e ez a szám, illetve milyen lehetőségek vannak jelenleg a nemzeti trénerre váláshoz?
 - 16) A 2004 után csatlakozott tagállamokban az előzetes döntéshozatali eljárások száma jóval elmarad a 'régi 15' tagállamokétól, annak ellenére, hogy ezen jogrendszerek jogharmonizációjának szintje meg sem közelíti a régebben csatlakozott államokét. Miben látja ennek az okát, szükségesnek tartja-e az EDE számának növekedését a 2004 után csatlakozott államokban?
 - 17) A magyar nyelv nem szerepel az EU hivatalos nyelvei között, okoz-e valamilyen problémát az eljárásban?
 - 18) Az Ön véleménye szerint az eljárás Pp.-be történő integrálása megfelelő-e?
- KÖSZÖNÖM SZÉPEN, hogy segítségemre volt a szakdolgozati témám érdemi részének teljes körű feltárásához.

9. Felhasznált irodalom

9.1 Jogszabály gyűjtemény

- 1) 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról
- 2) 1997. évi LXVI. Törvény bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló
- 3) A Heves Megyei Bíróság Szervezeti és Működési szabályzata a 2006. évi módosításokkal egységes szerkezetben (<http://www.hevesbir.hu/doc/szmsz.doc>)
- 4) Az Európai Bíróság Eljárási Szabályzata; Az Európai Bíróság honlapja <http://curia.europa.eu/hu/instit/txtdocfr/txtsenvigueur/txt5.pdf>
- 5) Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács 2004. évi 3. számú ajánlása a bíróságok szervezeti és működési szabályzatához készített minta SZMSZ-ről szóló 1999. évi 3. számú ajánlás mellékletének nemzeti trénernek feladataival történő kiegészítéséről
- 6) Fővárosi Ítéltábla Szervezeti és Működési Szabályzata- 2004.
- 7) Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának és Közigazgatási Kollégiumának közös véleményét a tárgyalás felfüggesztésének egyes kérdéseiről
- 8) 2003. évi XXX. törvény
- 9) 2003. évi XXX. törvényhez fűzött miniszteri általános és részletes indoklása

9.2 Esetgyűjtemény

- 1) C-210/06. sz. ügy: A Szegedi Ítéltábla (Magyar Köztársaság) által 2006. május 5-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem - Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt. változásbejegyzési ügye Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-165, 49. évfolyam, 2006. július 15., 17. oldal
- 2) C-261/05. sz. ügy: A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2005. április 29-i végzésével a Lakép Kft., Pár-Bau Kft. és Rottelma Kft. kontra Komárom-Esztergom Megyei Közigazgatási Hivatal ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-205, 48. évfolyam, 2005. augusztus 20., 13. oldal
- 3) C-283/06. sz. ügy: A Zala Megyei Bíróság (Magyar Köztársaság) által 2006. június 29-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem - KÖGÁZ Rt., E-ON IS Hungary Kft., E-ON DÉDÁSZ Rt., Schneider Electric Hungária Rt., TESCO Áruházak Rt., OTP Garancia Biztosító Rt., OTP Bank Rt., ERSTE Bank Hungary Rt., Vodafon Magyarország Mobil Távközlési Rt. kontra Zala Megyei Közigazgatási Hivatal Vezetője Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-212, 49. évfolyam, 2006. szeptember 2., 23. oldal
- 4) C-290/05. és C-333/05. sz. egyesített ügyek: A Bíróság (első tanács) 2006. október 5-i ítélete (a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság és a Bács-Kiskun Megyei Bíróság [Magyar Köztársaság] előzetes döntéshozatal iránti kérelmei) - Nádasdi Ákos kontra Vám- és Pénzügyőrség Észak-Alföldi Regionális Parancsnoksága (C-290/05), Németh Ilona kontra Vám- és Pénzügyőrség Dél-Alföldi Regionális Parancsnoksága (C-333/05) (Belső adók - Személygépkocsik után kivetett regisztrációs adó - Használt személygépkocsik - Behozatal) Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-294, 49. évfolyam, 2006. december 2., 16. oldal
- 5) C-290/05. sz. ügy: A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2005. március 3-i végzésével a Nádasdi Ákos kontra Vám- és Pénzügyőrség Észak-Alföldi Regionális Parancsnoksága ügyben

- benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-296, 48. évfolyam, 2005. november 26., 10. oldal
- 6) C-302/04. sz. ügy: A Szombathelyi Városi Bíróság 2004. június 10-i végzésével az Ynos Kft. kontra Varga János ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-251, 47. évfolyam, 2004. október 9., 5. oldal
 - 7) C-312/06. sz. ügy: A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága által 2006. július 18-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem - OTP Garancia Biztosító Rt. kontra Vas Megyei Közigazgatási Hivatal Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-237, 49. évfolyam, 2006. szeptember 30., 6. oldal
 - 8) C-321/297 Ulla Birth Andersson és Suzanne Wakeras-Andersson v. Svéd állam ügy; Az Európai Unió Hivatalos lapja
 - 9) C-333/05. sz. ügy: A Bács-Kiskun Megyei Bíróság 2005. július 12-i végzésével a Németh Ilona kontra a Vám- és Pénzügyőrség Dél-Alföldi Regionális Parancsnoksága ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-315, 48. évfolyam, 2005. december 10., 8. oldal
 - 10) C-447/06. sz. ügy: A Fővárosi Bíróság (Magyar Köztársaság) által 2006. november 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem - Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt., Innomed Medical Orvostechnikai Rt. kontra Magyar Állam, Budapest Főváros Képviselő-testülete, Esztergom Város Önkormányzat Képviselő-testülete Az Európai Unió Hivatalos Lapja C-326, 49. évfolyam, 2006. december 30., 37. oldal

9.3 Irodalomjegyzék

- 1) Az Európai bíróságnak a C-290/05 és a C-333/05 számú ügyekben hozott ítélete; <http://curia.europa.eu/hu/actu/communiqués/cp06/aff/cp060085hu.pdf>
- 2) Az Európai Bíróság ítélete a C-302/04 számú ügyben <http://64.233.183.104/search?q=cache:4ytmUiFhQ1sJ:www.birosag.hu/resource.aspx%3FresourceID%3DGetDocStoreFile%26EntryID%3D645+C-302/04&hl=hu&ct=clnk&cd=1&gl=hu>
- 3) A Zala Megyei Bíróság és a Legfelsőbb Bíróság által előterjesztett előzetes döntés iránti kérelme <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:297:0013:0013:HU:PDF>
- 4) Az országos igazságszolgáltatási tanács elnökének tájékoztatója a bíróságok általános helyzetéről és az országos igazságszolgáltatási tanács igazgatási tevékenységéről 2002. január 1- 2002. december 31.; Bírósági Közlöny melléklete; HVG ORAC Lap-és Könyvkiadó Budapest 2003. 69-71. oldal
- 5) Blutman László: Az eljárási törvények újabb módosítása és az uniós jog ; *Európai jog*, 2003. (3. évf.) 5. sz. 12-20. old.
- 6) Blutman László: Előzetes döntési eljárás az Európai Bíróságon: a szükségesség feltétele; *Jogtudományi közlöny*, 1999. (54. évf.) 12. sz. 541-548. old.
- 7) Blutman László: Európai Bíróság: jogértelmezés kontra jogalkalmazás?; *Magyar jog*, 1999. (46. évf.) 1. sz. 42-50. old.
- 8) Blutman László: EU-JOG a tárgyalóteremben, Az előzetes döntéshozatal; KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2004.
- 9) Czuczai Jenő: A Pp. 155/A. §-a által szabályozott előzetes döntéshozatal kezdeményezése iránti eljárás a magyar alkotmányosság rostáján ; *Magyar jog*, 2005. (52. évf.) 9. sz. 549-553. old.
- 10) Dr. Kincses Attila: Az előzetes döntéshozatali eljárás; *Cég és jog*, 4. évfolyam; 2002. november 3-5 oldal;
- 11) Dr. Kincses Attila: Az előzetes döntéshozatali eljárás; *Cég és jog*, 4. évfolyam; 2002. december 33-35 oldal;
- 12) Dr. Palotás Gergely: Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének hazai bírói gyakorlata; *Magyar jog* 2007. 7. szám 404-412. oldal
- 13) Előcsatlakozási Alapok, szerző nincs feltüntetve- Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapja http://www.nfu.hu/elocsatlakozasi_alapok
- 14) Dr. Kiss Daisy: Az előzetes döntéshozatali eljárás akár két évvel is meghosszabbítja a peres eljárást. A polgári perrendtartás legújabb esete az Európai Unióval; *Cég és jog*, 2003. (5. évf.) 9. sz. 3-6. old.
- 15) Kovács Bálint - Nemessányi Zoltán: Az első magyar előzetes döntéshozatali eljárás margójára: a közösségi jog visszaható hatályának és a Dzodzi-elv alkalmazhatóságának kérdése; *Európai jog*, 2006. (6. évf.) 1. sz. 3-11. old.

- 16) Mohay György: Az előzetes döntéshozatali eljárás és a polgári perrendtartás (2). A bíróságok az Unió csatlakozás után; [Cég és jog](#), 2003. (5. évf.) 10. sz. 11-15. old.
- 17) Mohay György: Az előzetes döntéshozatali eljárás és a polgári perrendtartás (1.) A bíróságok az Unió csatlakozás után; [Cég és jog](#), 2003. (5. évf.) 9. sz. 6-8. old.
- 18) Nemzeti trénerek című cikk, szerző nincs megjelölve
http://www.birosag.hu/engine.aspx?page=birosag_search
- 19) Osztovits András: Az előzetes döntéshozatali eljárás legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdései 41-42. old; KJK- KERSZÖV. Budapest 2005.
- 20) Osztovits András: Jogharmonizációs délibáb - megjegyzések a 2003. évi XXX. törvényhez; [Európai jog](#), 2003. (3. évf.) 5. sz. 21-27. old.
- 21) Osztovits András: Az Európai Közösségek Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának hatása a magyar polgári eljárásjogra; [Európai jog](#), 2003. (3. évf.) 2. sz. 34-41. old.
- 22) Osztovits András: Könyvismertetés Blutman László: EU-jog a tárgyalóteremben - az előzetes döntéshozatal; [Európai jog](#), 2004. (4. évf.) 1. sz. 48-49. old.
- 23) Osztovits András: Wallacher Lajos - Wopera Zsuzsa (szerk.): Polgári eljárásjogi szabályok az Európai Unió jogában ; [Európai jog](#), 2006. (6. évf.) 2. sz. 47-48. old.
- 24) Tárgyalást tartottak a helyi iparüzési adó ügyekben; jogi fórum honlapja
<http://www.jogiforum.hu/hirek/16197>
- 25) Útmutató jogi képviselők részére, 2007. január, kibocsátó az Európai közösségek bírósága curia.europa.eu/hu/instit/txtdocfr/autrestxts/txt9.pdf
- 26) Varjú Márton: Blutman László: Az előzetes döntéshozatal; [Jogtudományi közlöny](#), 2005. (60. évf.) 1. sz. 44-49. old.
- 27) Várnay Ernő: Mikroszkóp alatt az előzetes döntéshozatali eljárás; [Állam és jogtudomány](#), 2004. (45. évf.) 3-4. sz. 342. old.
- 28) Várnay Ertnő-Papp Mónika: Az Európai Unió joga ; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti kiadó Kft.; Budapest 2005
- 29) Wopera Zsuzsa: Dr. Osztovits András: Az előzetes döntéshozatali eljárás legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdései ; [Magyar jog](#), 2007. (54. évf.) 4. sz. 250-252. old.